

DEKLARACJA ŚRODOWISKOWA

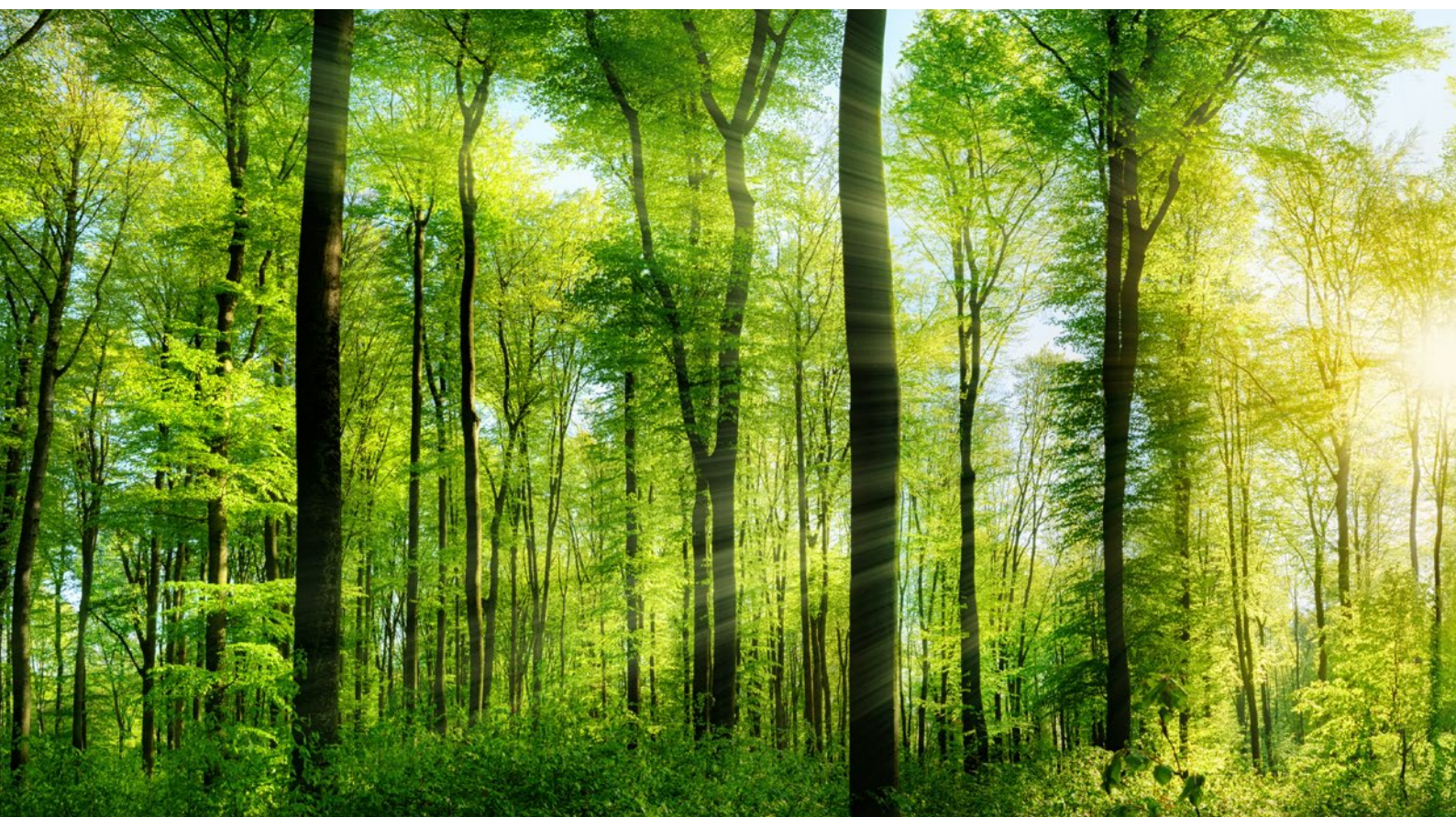
Edycja 1/3 | Toruń

**20
24**

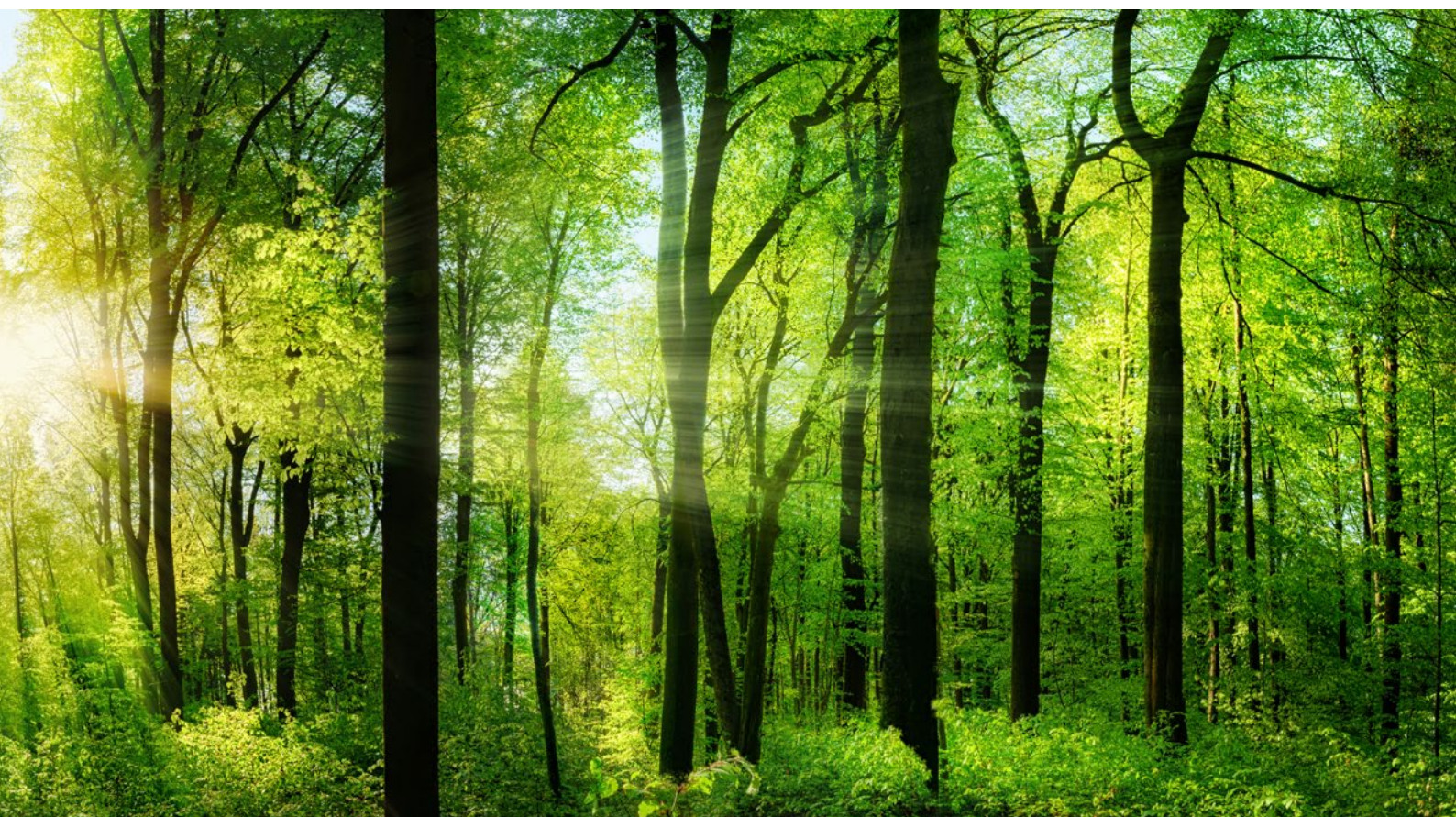

SPIS TREŚCI

1.	Cel deklaracji	5
2.	Podstawowe informacje o działalności ONDE S.A.	6
2.1.	Opis przedsiębiorstwa	6
2.2.	Informacje ogólne	8
2.3.	Misja ONDE S.A.	9
2.4.	Struktura organizacyjna spółki	9
2.5.	Jednostki produkcyjne ONDE S.A.	11
2.6.	Osiągnięcia, wyróżnienia, certyfikaty	12
2.7.	Spółeczna odpowiedzialność za środowisko oraz dialog z otoczeniem	14
3.	Polityka i struktura systemu zarządzania środowiskowego	20
3.1.	Zakres i granice systemu zarządzania środowiskowego	20
3.2.	Polityka zintegrowanego systemu zarządzania	21
3.3.	Polityka klimatyczna	22
3.4.	Charakterystyka systemu zarządzania środowiskowego	25

4.	Aspekty środowiskowe	29
4.1.	Podjęcie systemowe do określenia ich znaczenia i charakteru wpływu	29
4.2.	Aspekty bezpośrednie	31
4.3.	Aspekty pośrednie	34
5.	Cele środowiskowe i ich realizacja	36
6.	Środowiskowe efekty działalności w odniesieniu do aspektów znaczących	39
6.1.	Emisje zanieczyszczeń do powietrza	41
6.1.1.	Emisje gazów cieplarnianych	45
6.1.2.	Emisja zanieczyszczeń ze spalania paliw	46
6.2.	Efektywność energetyczna	48
6.3.	Zużycie materiałów	49
6.4.	Odpady	50
6.5.	Bioróżnorodność biologiczna	53
7.	Pośredni pozytywny wpływ działalności ONDE S.A. na środowisko	59
7.1.	Investycje i działania prośrodowiskowe w ONDE S.A.	63
8.	Wymagania prawne i inne dotyczące środowiska w ONDE S.A.	69
9.	Oświadczenie weryfikatora środowiskowego.	71

Ambicją ONDE, jako jednego z liderów branży OZE, jest aktywny udział w upowszechnianiu i rozwoju projektów z udziałem odnawialnych źródeł energii. Czujemy odpowiedzialność nie tylko za to co i jak robimy, ale też za otoczenie, w którym funkcjonujemy. Naszą misją jest dążenie do maksymalnego ograniczania negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

W ONDE podejmujemy szereg działań, by wdrażać i promować pozytywne rozwiązania w obszarze ochrony środowiska. Niniejsza deklaracja środowiskowa przedstawia kompletny obraz oddziaływań środowiskowych oraz stanowi katalog naszych doświadczeń i wiedzy, którymi chcemy się z Państwem podzielić. Wierzymy, że wspólnie możemy dalej rozwijać świat i być falą czystej, zielonej zmiany. Wytwarzać niezbędną do życia energię w zgodzie i porozumieniu z naturą. Dla nas wszystkich, ale i dla przyszłych pokoleń.

Zarząd ONDE S.A.

1. CEL DEKLARACJI

Celem niniejszej deklaracji środowiskowej ONDE S.A. jest zaprezentowanie społeczeństwu, współpracującym firmom, akcjonariuszom, instytucjom i innym zainteresowanym stronom wyczerpujących informacji dotyczących efektów działalności środowiskowej, osiągania celów w odniesieniu do aspektów środowiskowych, ciągłego doskonalenia oraz zapewnienia zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi i innymi dotyczącymi ochrony środowiska.

Deklaracja uwzględnia m.in. podstawowe informacje o działalności ONDE S.A., politykę i strukturę systemu zarządzania środowiskowego, aspekty i cele środowiskowe oraz efekty działalności środowiskowej. Zasadniczą część Deklaracji stanowi sprawozdawczość, przedstawiana w sposób jasny i spójny oraz przyjazny dla czytelników. Są to informacje o środowisku stanowiące efekty działalności środowiskowej w odniesieniu do celów i zadań zgodnych z wymaganiami prawnymi, w obszarze znaczących wpływów na środowisko.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI ONDE S.A.

2.1 Opis przedsiębiorstwa

Zmiany klimatyczne są faktem, przed którym jako świadome społeczeństwa nie możemy dłużej uciekać. Wymagają one niezwłocznych i zdecydowanych działań. Każdy dzień bez odpowiednich inicjatyw to krok w stronę nieodwracalnych skutków dla naszej planety. Wciąż mamy wpływ na kształt świata, jaki zostawimy naszym dzieciom i wnukom.

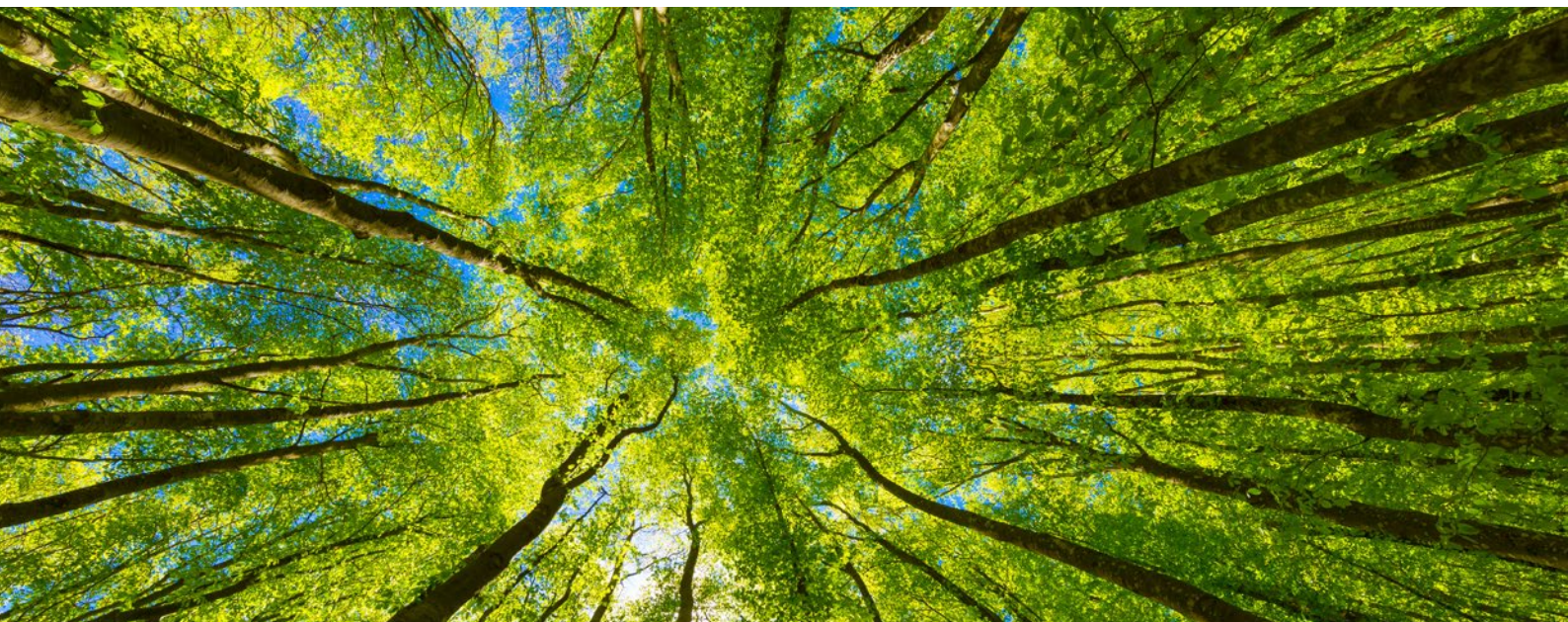
W Grupie ONDE jesteśmy tego świadomi i od lat w naszych codziennych działaniach wdrażamy rozwiązania, które nie tylko redukują nasz ślad węglowy, ale również przyczyniają się do globalnych wysiłków w walce z ociepleniem klimatu. Wierzymy, że trwałe zmiany możemy osiągnąć jedynie poprzez edukację i szerzenie wiedzy. Informacja i nauka stanowią fundament, na którym budujemy społeczeństwo aktywnie uczestniczące w transformacji energetycznej.

Grupa ONDE jest jednym z liderów wykonawstwa dla branży OZE w Polsce, realizując największe projekty budowy farm wiatrowych i fotowoltaicznych, które nie tylko zmieniają krajobraz energetyczny kraju, ale także wyznaczają nowe

standardy w budownictwie OZE. Nasze projekty obejmują farmy wiatrowe o mocy ponad 3,5 GW i niemal 1 GW farm fotowoltaicznych. Instalacje OZE, które zbudowaliśmy, wytwarzają ponad 30% całkowitej zielonej energii elektrycznej w Polsce, co stanowi istotny wkład w rozwój zrównoważonego sektora energetycznego. Jesteśmy dumni z naszego doświadczenia i sukcesów, a nasza misja to nie tylko dostarczanie czystej energii, ale także promowanie innowacji i świadomości ekologicznej.

W 2023 roku zakończyliśmy realizację 11 farm wiatrowych oraz 70 farm słonecznych o łącznym potencjale wytwórczym na poziomie niemal 500 MW. W 2023 roku rozpoczęliśmy także realizację 5 farm wiatrowych o łącznej mocy około 289 MW oraz 10 farm fotowoltaicznych o łącznej mocy około 246 MW.

W ubiegłym roku kontynuowaliśmy także realizację własnych projektów OZE w modelu DBS (develop, build and sell). Nasz pierwszy zrealizowany projekt – 18-megawatowa Cyranka – przyniósł nam nie tylko atrakcyjny zwrot z inwestycji, ale

także potwierdził skuteczność przyjętego modelu biznesowego DBS. Dodatkowo, w ramach projektu Cyranka uzyskaliśmy Gwarancje Pochodzenia na 800 MWh zielonej energii elektrycznej, co znacząco zwiększyło udział zielonej energii w naszym całkowitym zużyciu energii elektrycznej do prawie 70%.

Pod koniec pierwszego kwartału 2024 roku dokonaliśmy sprzedaży udziałów w trzech projektach fotowoltaicznych o łącznej mocy 23,1 MWp oraz w farmie wiatrowej o mocy 37,4 MW. Te transakcje stanowią kolejny krok w realizacji naszej strategii i potwierdzają nasze zaangażowanie w rozwój zrównoważonej energetyki.

Obecnie w naszym portfelu znajduje się około 850 MW projektów fotowoltaicznych i wiatrowych, z czego niemal połowa ma już wydane warunki przyłączeniowe, a 230 MW pozwolenie na budowę. Segment projektów własnych OZE jest coraz istotniejszym filarem naszej działalności i w perspektywie 2-3 lat chcemy podwoić nasze portfolio, by stać się istotnym uczestnikiem rynku developerskiego OZE.

Realizacje Odnawialnych Źródeł Energii uzupełniamy w ONDE budownictwem drogowym i inżynieryjnym. Budujemy bezpieczne drogi i ulice, pamiętając o minimalizowaniu ich wpływu na otoczenie i środowisko. Nasze realizacje obejmują specjalne

przejścia dla zwierząt, ścieżki rowerowe, nowoczesne oświetlenie oraz dużo zieleni na poboczach. Pokazujemy, że drogi mogą być trwałe, bezpieczne i przyjazne dla środowiska.

Nieustannie dążymy do rozwoju zarówno na krajowym, jak i międzynarodowym rynku. Współpracujemy z partnerami, dbamy o minimalizację wpływu na środowisko naturalne, aby tworzyć innowacyjne rozwiązania, które zapewniają trwały rozwój i pozostawiają pozytywny ślad dla przyszłych pokoleń. Jesteśmy gotowi na wyzwania i podejmujemy je z determinacją, dążąc do budowy lepszego, bardziej zrównoważonego świata dla wszystkich.

Uważamy, że przyszłość należy do firm, które podejmują odważne i ambitne kroki w kierunku zrównoważonego rozwoju. Niniejsza Polityka Klimatyczna jest wyrazem naszej determinacji w dążeniu do zielonej przyszłości, gdzie energia jest czysta, a nasza planeta zdrowa. Dla Grupy ONDE transformacja energetyczna to nie tylko priorytet, ale także serce naszego biznesu. Nasze zobowiązania wobec klimatu są nie tylko odpowiedzialnością wobec kolejnych pokoleń, ale również kluczowym elementem naszej strategii biznesowej. Razem możemy osiągnąć wielkie rzeczy i zbudować przyszłość, z której będziemy dumni.

2.2 Informacje ogólne

ONDE S.A.
ul. Wapienna 40, 87-100 Toruń
t. +48 56 612 25 10-11, f. +48 56 612 25 12
e-mail: sekretariat@onde.pl
NIP 879 207 00 54

Zarząd ONDE S.A. na dzień 25.06.2024
Paweł Średniawa, Prezes Zarządu
Piotr Gutowski, Wiceprezes Zarządu
Marcin Szerszeń, Wiceprezes Zarządu
Marek Marzec, Wiceprezes Zarządu

Więcej informacji dotyczących przedsiębiorstwa oraz dane kontaktowe są dostępne na stronie internetowej pod adresem www.onde.pl

2.3 Misja ONDE S.A.

Misją ONDE S.A. jest stanie się partnerem biznesowym pierwszego wyboru w obszarze kompleksowych rozwiązań do budowy farm fotowoltaicznych oraz wiatrowych w Polsce. Ambicją spółki jest rzeczywisty udział w upowszechnianiu i rozwoju projektów z udziałem odnawialnych źródeł energii, na które składa się dotychczasowa realizacja farm wiatrowych o łącznej mocy 3554,4 MW oraz instalacji fotowoltaicznych o mocy 772 MW.

Tym, co wyróżnia ONDE S.A. na rynku, jest holistyczne podejście do inwestycji, zakładające dostarczenie, montaż, uruchomienie elektrowni, ale także realizację projektów w zakresie budownictwa drogowego oraz inżynieryjnego. Wszystkie te przedsięwzięcia podejmowane przez ONDE S.A. prowadzone są przy zachowaniu najwyższych standardów BHP i ochrony środowiska.

GRUPA ONDE W 2023 ROKU

ONDE S.A.

czyli jednostka dominująca w Grupie

IDE PROJEKT

Sp. z o.o.

spółka, która specjalizuje się w usługach projektowych

ONDE GmbH

założona w celu pozyskiwania zleceń oraz realizacji robót budowlanych i prowadzenia akwizycji firm działających w segmencie OZE na rynku niemieckim

26

spótek celowych powołanych do realizacji konkretnych projektów OZE

5

rozpoczętych budów farm wiatrowych o łącznej mocy ok. 289 MW

10

rozpoczętych budów farm fotowoltaicznych o łącznej mocy ok. 246 MW

627 pracowników i współpracowników

tj. o 2 mniej w porównaniu ze stanem na koniec 2022 r.

1 084

tys. zł przychodów

20

nowych klientów

18 MWp

pierwsza farma zrealizowana na własny rachunek

0

wypadków śmiertelnych i zbiorowych

69%

używanej energii elektrycznej pochodzi z OZE

2.4 Struktura organizacyjna

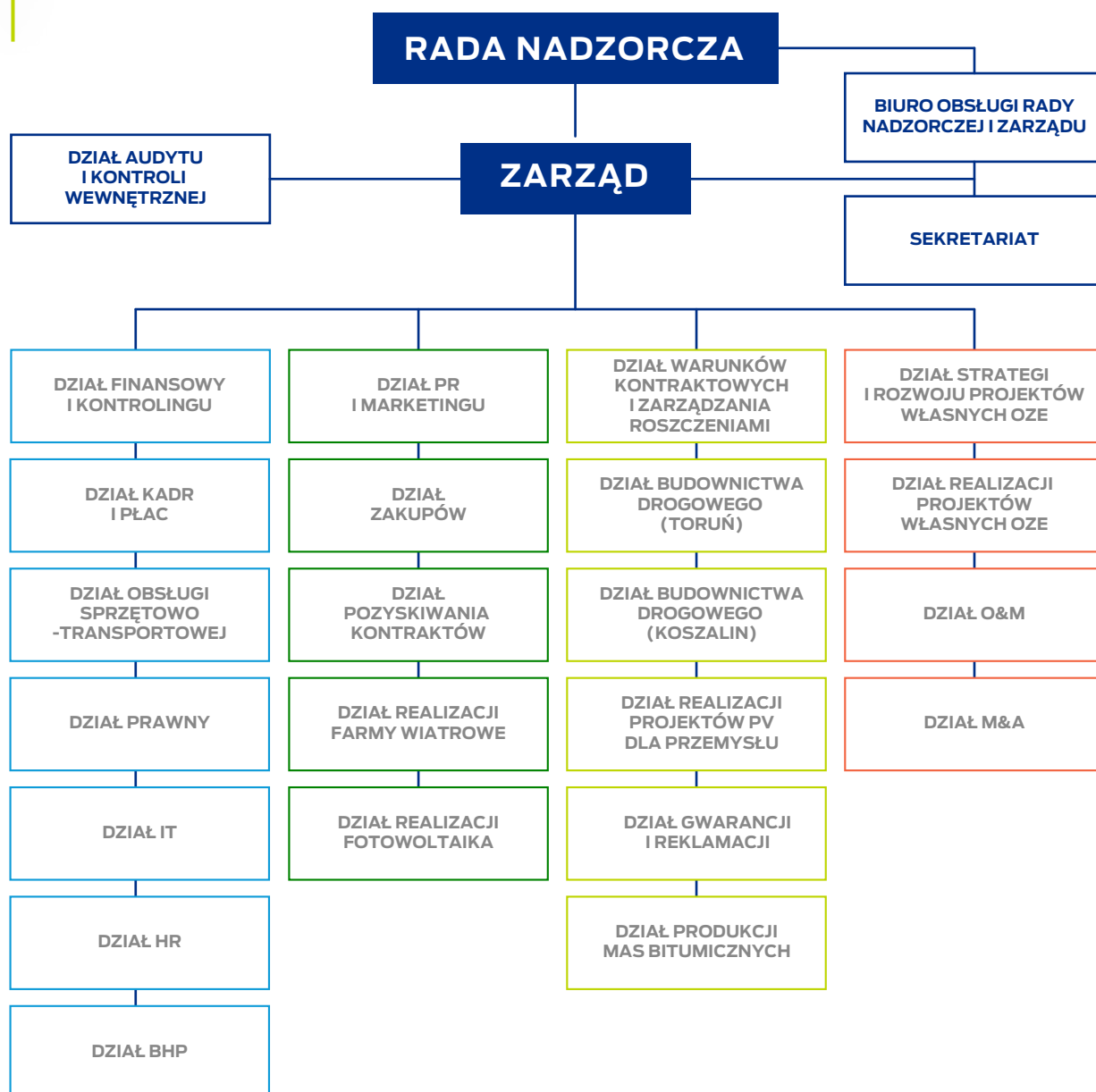
Struktura organizacyjna ONDE S.A. została przedstawiona w schemacie organizacyjnym (rys. 1). Została ona zatwierdzona Uchwałą Rady Nadzorczej nr 04/03/2024 z dnia 19 marca 2024 roku.

Odpowiedzialność, uprawnienia i wzajemne zależności personelu zarządzającego, wykonującego i weryfikującego prace mające wpływ na Zintegrowany System Zarządzania są określone i udokumentowane.

Obowiązki te dookreślone są dla każdej jednostki produkcyjnej w obowiązującym na kontrakcie schemacie organizacyjnym.

ONDE S.A. wychodzi z założenia, że każda osoba kierująca pracownikami współuczestniczy i ponosi odpowiedzialność za sprawy dotyczące realizacji polityki systemu zarządzania środowiskowego. Zapisy te znajdują również odzwierciedlenie w regulaminie pracy.

SCHEMAT ORGANIZACYJNY

ONDE S.A. posiada rozwiniętą strukturę organizacyjną dla systemu zarządzania środowiskowego (rys. 2). Zakresy zadań, odpowiedzialności i uprawnień oraz wzajemnych powiązań jednostek organizacyjnych i produkcyjnych, a także uprawnienia i obowiązki poszczególnych pracowników zebrano w procedurach Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

Za utrzymanie i doskonalenie wdrożonego i funkcjonującego ZSZ w ramach nadzorowania i prowadzenia dokumentacji w zakresie spełnienia wymagań systemu zarządzania BHP, środowiskowego i EMAS odpowiada Pełnomocnik Zarządu.

Zgodnie z polityką ONDE S.A., każda osoba w strukturze organizacyjnej, zgodnie z hierarchią, jest współodpowiedzialna za sprawy środowiskowe. Dokładne zakresy odpowiedzialności znajdują się w procedurze „Przywództwa” i schematach organizacyjnych na kontraktach. Mimo to wyłonione zostały osoby, które na bieżąco monitorują i audytują skuteczność wdrożonych systemów i działań środowiskowych na budowach i innych jednostkach produkcyjnych.

Pełnomocnik Zarządu, który jednocześnie pełni funkcję Dyrektora Działu BHP, posiada w swoim dziale zespół doświadczonych wewnętrznych au-

dytorów systemu zarządzania środowiskowego ISO 14001 i EMAS. Audytorzy cyklicznie, zgodnie z opracowanym harmonogramem, przeprowadzają audyt funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego i EMAS w poszczególnych działach i jednostkach produkcyjnych firmy.

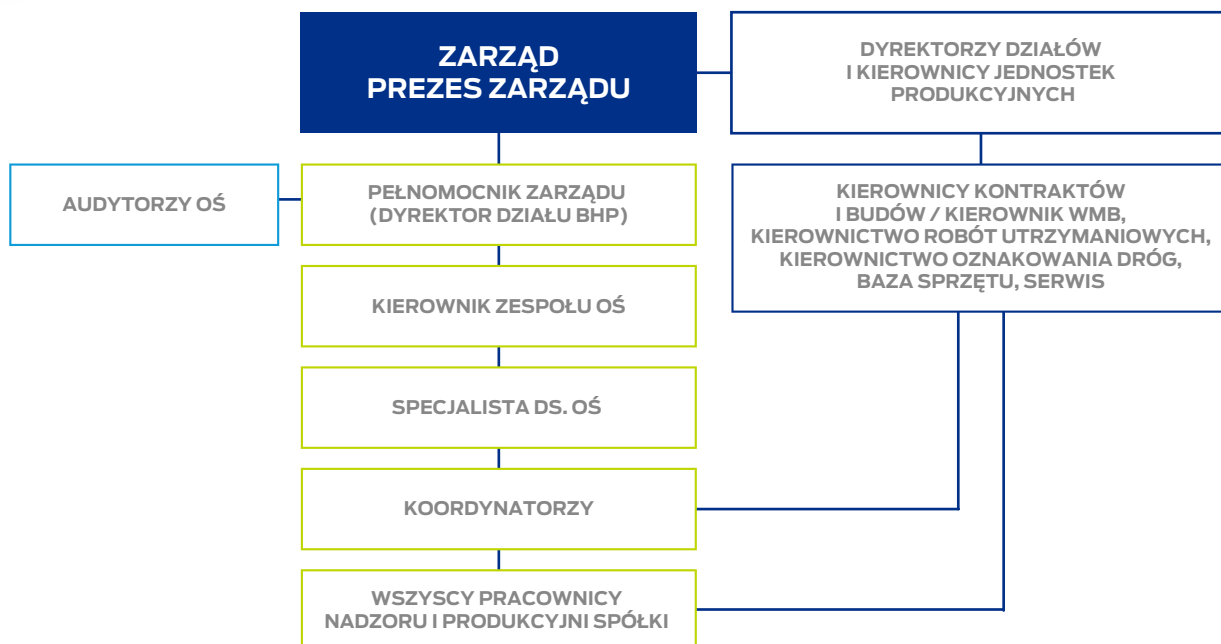
Dodatkowo specjaliści ds. BHP na bieżąco monitorują działania operacyjne na budowach, kontrolując i wydając stosowne zalecenia.

Na każdej budowie prowadzonej przez ONDE S.A.

wyznaczony jest koordynator ds. BHP i OŚ, który odpowiedzialny jest za ciągły monitoring działań podejmowanych przez wszystkie podmioty realizujące prace i usuwanie niezgodności z tym związanych. Odpowiada on również za proces szkoleń informacyjnych na budowie, w czasie których wszyscy pracownicy zapoznają się z zasadami BHP, ale również z zasadami OŚ i aspektami środowiskowymi specyficznymi dla budów. Koordynator jest wyznaczany przez kierowników budów/kontraktów i działa w ich imieniu.

RYSUNEK 2.

STRUKTURA WSPIERAJĄCA SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO

2.5 Jednostki produkcyjne ONDE S.A.

Produkcja mieszanki mineralno-asfaltowej prowadzona jest w następujących jednostkach produkcyjnych:

- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Toruniu przy ul. Łukasiewicza 76,
- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Koszalinie przy ul. BoWiD 7a.

Mieszanki mineralno-asfaltowe wytwarzane są w nowoczesnych instalacjach/wytwórniach: INTRAME RM-260 oraz MARINI ULTIMAP P2000.

Wytwórnia Mas Bitumicznych ONDE S.A. w Toruniu

Obie wytwórnie spełniają rygorystyczne warunki z zakresu ochrony środowiska. Stosowane w nich technologie, m.in. instalacja odpylająca, filtry tkaninowe, szczelne pompy, mieszalniki i urządzenia dozujące, gwarantują bezpieczne funkcjonowanie instalacji

bez negatywnego wpływu dla środowiska. Niezbędne dla procesu technologicznego paliwo, tj. olej opałowy lekki, gaz ziemny, pył węglowy, są składowane w odpowiednich zbiornikach i podłączoną instalacją paliwową doprowadzone do palnika wytwórni.

2.6 Osiągnięcia, wyróżnienia, certyfikaty

Filozofią i celem ONDE S.A. jest zwiększanie udziału energii odnawialnej w miksie energetycznym i poprawa naszego ekosystemu poprzez doprowadzenie do transformacji w sektorze budownictwa i osiągnięcie minimalnej bądź zerowej emisyjności. Każdy oddany megawat zielonej energii przybliży nas do osiągnięcia tego celu. Wszystkie

osiągnięcia spółki nie byłyby możliwe, gdyby nie współpraca z ekspertami o wizjonerskiej pasji dążenia do doskonałości, z którymi łączą nas podobne wartości, idee i pasje. To dzięki nim ONDE S.A. jest uznawana za lidera branży OZE, co udowadniają liczne nagrody i wyróżnienia:

- **MECENAS TORUŃSKIEGO SPORTU** w latach 2013-2023 (nagrody nie były przyznawane w 2022 r.)
- Laureat **ZŁOTYCH CERTYFIKATÓW RZETELNOŚCI** w latach 2013-2022 (od 2017 do 2023 Diamentowy Certyfikat Rzetelności)
- 9 nagród w konkursie „**BUDUJ BEZPIECZNIE**” przyznawanych przez Państwową Inspekcję Pracy, za realizację budów liniowych, wiatrowych i fotowoltaicznych zdobytych w latach 2017-2023
- Nagroda „**ZA SUKCESYWNE WDROŻENIA PIONIERSKICH ROZWIĄZAŃ W BRANŻY FOTOWOLTAICZNEJ W POLSCE**” od Huawei Enerprise otrzymana w roku 2020 r.
- **DIAMENTY** Forbesa 2021, 2022, 2023
- Znak „**MADE IN TORUŃ**”
- od 2022 r. jesteśmy członkiem wspierającym Polskie Forum ISO 14000
- Nagroda Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego za rok 2022 w kategorii Gospodarka
- Wyróżnienie w konkursie „**DIAMENTÓW INFRASTRUKTURY I BUDOWNICTWA**” w kategorii „Lider Zielonego Budownictwa”
- 2 miejsce wśród przedsiębiorstw raportujących największy procent zgodności obrotu z Taksonomią UE z wynikiem 91% oraz na 2 miejscu wśród przedsiębiorstw raportujących największy procent zgodności wydatków operacyjnych z Taksonomią UE (97%) w badaniu Instrat „**JAK ZIELONA JEST GPW? PIERWSZY ROK RAPORTOWANIA ZGODNOŚCI Z TAKSONNOMIĄ**”
- ONDE znalazło się wśród 11 najwyższej ocenionych spółek, z punktacją 9/10 w badaniu „**OCENA ŚWIADOMOŚCI KLIMATYCZNEJ POLSKICH SPÓŁEK GIEŁDOWYCH 2023**” Fundacji Standardów Raportowania, Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych i Bureau Veritas Polska

- Jesteśmy sponsorem **FESTIWALU FILMOWEGO TOFIFEST**
- Wspieramy **KS TORUŃ**
- Wspieramy **MEMORIAŁ HENRYKA PAWŁOWSKIEGO W BRYDŻU SPORTOWYM**
- Wspieramy **UNISŁAW TEAM**
- Wspieramy indywidualnie żużlowców – **P. PRZEDPEŁSKI, A. MIEDZIŃSKI**
- Wspieraliśmy **TORUŃSKI KLUB HOKEJOWY**
- Prowadzimy akcje sezonowe, takie jak wsparcie dla seniorów, dzieci z domów dziecka
- Wspieramy drużynę koszykarzy z Torunia **TWARDE PIERNIKI**

System Zarządzania Środowiskowego, będący jednym z narzędzi do poprawy efektów działalności środowiskowej przedsiębiorstwa, jest częścią Zintegrowanego Systemu Zarządzania. ZSZ został wdrożony w przedsiębiorstwie w 2019 roku i certyfikowany w zakresie zgodności z wymaganiami norm ISO 14001:2015 i PN-N-45001:2018. Wcześniej w PBDI SA (obecnie ONDE S.A.) od października 2015 funkcjonował system zarządzania BHP zgodny z BS OHSAS 18001 i PN-N-18001. W 2018 roku spółka certyfikowała system zarządzania BHP zgodny z ISO 45001:2018,

a w roku 2019 – system zarządzania środowiskowego ISO 14001:2015 i od tego momentu funkcjonuje w spółce Zintegrowany System Zarządzania.

Dodatkowo w 2021 r. ONDE, jako pierwsza Firma realizująca usługi w sektorze OZE, uzyskała wpis do rejestru europejskiego systemu ek zarządzenia i audytu EMAS. Ww. potwierdza zgodność posiadanego systemu zarządzania środowiskowego z wymaganiami Rozporządzenia EMAS w tym z Normą ISO 14001 oraz spełnienie wszystkich przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska.

CERTYFIKATY W ONDE S.A.

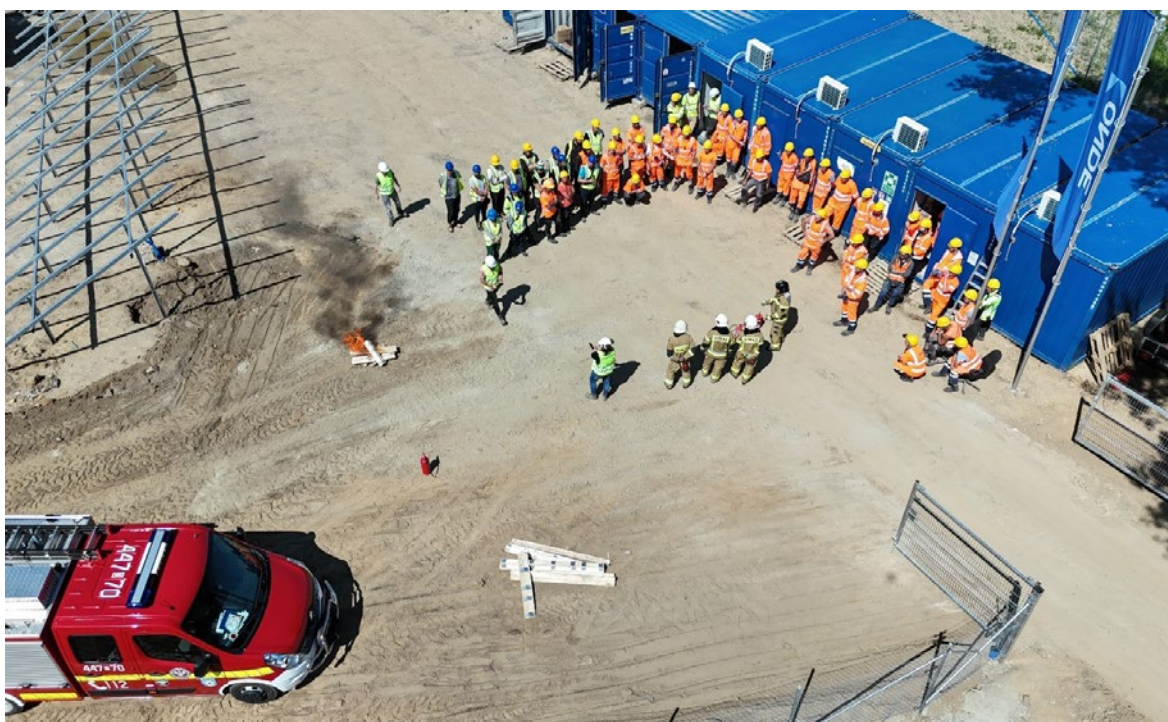
2.7 Społeczna odpowiedzialność za środowisko oraz dialog z otoczeniem

Kształtowanie świadomości pracowników i dostawców usług.

W ONDE S.A. zdajemy sobie sprawę, że każdy system wymaga pełnej świadomości i wiedzy na temat działań związanych z wdrożonymi uregulowaniami. W tym celu dużą wagę przykładamy do procesu uświadamiania pracowników i naszych podwykonawców.

Realizujemy to w następujący sposób:

- Włączenie tematyki środowiskowej i działań koniecznych na kontrakcie do procesu negocjacji, w czasie którego przekazujemy nasze wymagania i konieczne działania przez podwykonawców w odniesieniu do konkretnej specyfiki prac na budowie.
- Ustalenie jasnych zasad dla dostawców usług poprzez zasady środowiskowe stanowiące załącznik do umowy.
- Tematyka środowiskowa stanowi integralną część szkoleń informacyjnych realizowanych na każdej budowie. Szkolenia informacyjne, prowadzone przez koordynatora ONDE S.A., przechodzi każda osoba pracująca na budowie. Dzięki temu procesowi uświadamiamy naszych pracowników i podwykonawców o wymaganiach środowiskowych obowiązujących na budowie i zdefiniowanych aspektach środowiskowych. Pracownicy otrzymują również informacje o sposobie postępowania przy incydentach środowiskowych.
- Każda osoba nowo zatrudniona w ONDE S.A. przechodzi podczas procesu adaptacyjnego w spółce szkolenie z zakresu obowiązującego systemu zarządzania środowiskowego i EMAS.
- Podczas szkoleń okresowych BHP na bieżąco realizujemy tematykę związaną z obowiązującymi w spółce systemami, w tym zarządzania środowiskowego i EMAS.
- Co roku realizujemy Tydzień Bezpieczeństwa, w którym od 5 lat statym punktem są również aktywności związane z procesem edukacji środowiskowej. W 2023 r. na budowach ONDE odbyło się 45 wydarzeń i pokazów, w których wzięło udział 228 pracowników sił własnych oraz 261 pracowników firm podwykonawczych.

- Na potrzeby rozwoju świadomości naszych pracowników i podwykonawców opracowaliśmy i zrealizowaliśmy film animowany złożony z podstawowych aspektów mających zastosowanie operacyjne na budowie.
- Opracowaliśmy i rozpowszechniliśmy broszurę środowiskową wśród pracowników ONDE S.A. i naszych podwykonawców.
- Na budowach na bieżąco realizujemy ćwiczenia z postępowania przy incydentach środowiskowych.

Pracownicy ONDE SA oraz podwykonawcy uczestniczący w procesie budowlanym podlegają systematycznym szkoleniom w zakresie reagowanie na awarie i incydenty środowiskowe. Praktyczne ćwiczenia np. w oparciu o symulowany wyciek paliwa spowodowany rozszczelnieniem zbiornika pozwalają w przypadku faktycznego zdarzenia na szybką reakcję i ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko.

- Rozwijamy procesy edukacyjne środowiskowe wśród społeczności lokalnej, w tym młodzieży.

Realizując projekty farm wiatrowych i fotowoltaicznych, ONDE S.A. wyraża swą troskę o środowisko, przyczynia się do lepszej jakości powietrza, a co za tym idzie lepszej jakości naszego życia. Podczas realizacji tak poważnych przedsięwzięć szczegółowo rozpoznajemy wszelkie potencjalnie negatywne oddziaływania, prowadzimy profilaktykę, zabezpieczamy, szkolimy, informujemy lokalnych mieszkańców. Dlatego priorytetem jest dbałość o naturalne siedliska zwierząt oraz ochrona ekosystemu. Jeśli pojawia się

konieczność, wykonywane są kompensacje środowiskowe, przeciwdziałające dewastacji naturalnego otoczenia.

Spółka jako jeden z liderów branży, podejmuje działania mające na celu kształtowanie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności. ONDE SA aktywnie uczestniczy w edukowaniu, prezentując swoje kompetencje w praktycznych działaniach. Na zdjęciu: w szkole podstawowej w Sarbinowie odbyła się wizyta naszych pracowników podczas której dzieci mogły poznać działania prośrodowiskowe i zasady BHP stosowane na budowie liniowej.

Dialog z zainteresowanymi stronami, w tym ze społecznością lokalną jest niezmiernie ważny w realizacji każdej inwestycji.

W ONDE podejmujemy wiele działań służących ochronie środowiska i zmniejszaniu wpływu realizowanych budów dla całego otoczenia. Jednym z przykładów działania prośrodowiskowego było ominięcie zagajników i zalesień podczas budowy przyłącza SN poprzez wykonanie przewiertów sterowanych na długości ponad 200 mb. Takie działanie przyczyniło się do zminimalizowania wycinki drzew na budowie PV Jawor.

Skuteczność naszej polityki w dużej mierze oparta jest na wiedzy i świadomości naszych podwykonawców i dostawców usług.

Z tego powodu, przed rozpoczęciem każdej inwestycji, ONDE podejmuje działania na każdym etapie realizacji inwestycji w celu informowania naszych partnerów biznesowych o wymaganiach środowiskowych i obowiązującej w tym zakresie polityce. Te działania to m.in:

- negocjacje z podwykonawcami i dostawcami skutkujące sporządzeniem protokołem z negocjacji, zawierające uregulowania środowiskowe,
- umowa z podwykonawcami i dostawcami zawierająca uregulowania dotyczące ochrony środowiska zgodnie z Instrukcją 3/2B,
- tematyka środowiskowa stanowi integralną część szkoleń informacyjnych realizowanych na każdej budowie. Szkolenia informacyjne, prowadzone przez koordynatora ONDE S.A., przechodzi każda osoba pracująca na budowie. Dzięki temu procesowi uświadamiamy naszych pracowników i podwykonawców o wymaganiach środowiskowych obowiązujących na budowie i zdefiniowanych aspektach środowiskowych. Pracownicy otrzymują również informacje o sposobie postępowania przy incydentach środowiskowych,
- na każdej budowie opracowujemy wykaz aspektów środowiskowych, program środowiskowy oraz plan gospodarki odpadami, który odzwierciedla m.in. obowiązki wynikające z decyzji środowiskowych, oraz zapoznajemy z jej postanowieniami naszych podwykonawców i dostawców,

- nasz nadzór w tym wyznaczony koordynator na budowie codziennie monitoruje stan realizacji polityki środowiskowej.

Działania informacyjne i operacyjne w stosunku do społeczności lokalnej:

1. Zawsze staramy się nawiązać kontakt ze społecznością lokalną i miejscowymi władzami w celu zaznajomienia się z potrzebami i problemami związanym z realizacją danej inwestycji.
2. Organizujemy spotkania z władzami i mieszkańcami gminy.
3. Organizujemy punkty informacyjne na budowach, gdzie każdy mieszkaniec może zasięgnąć informacji o lokalizacji turbin, przebiegu dróg, linii kablowych, zasad transportu.
4. Zbieramy skargi i wnioski mieszkańców oraz nimi zarządzamy.
5. Ingerując w grunty i działki rolników dbamy o odtworzenie terenu do stanu pierwotnego lub uzgadniamy ewentualne odszkodowania.
6. Nasza działalność wywołuje wiele korzyści dla mieszkańców poprzez poprawę jakości dróg dojazdów do pól uprawnych, działek mieszkalnych, wykonanie dodatkowych zjazdów, poszerzeń, naprawę okolicznych dróg, wsparcie innych potrzeb lokalnych społeczności.

Na przykładzie Farmy Wiatrowej chcielibyśmy przedstawić typowe działania realizowane operacyjnie w celu zapobiegania negatywnym wpływom na środowisko i społeczność lokalną.

Jak realizujemy budowy w zgodzie ze środowiskiem:

1. Każda nasza inwestycja jest w sposób jednolity oznakowana. Pracownicy i mieszkańcy uzyskują pełne informacje o terenie objętym robotami budowlanymi oraz podstawowe informacje odnośnie ochrony środowiska i komunikacji z nadzorem budowy:
2. Bezpieczeństwo pracowników, mieszkańców oraz ograniczenie emisji pylenia i hałasu:
Dbając o bezpieczeństwo pracowników oraz mieszkańców, ale również z uwagi na uwarunkowania środowiskowe związane z ograniczeniem uciążliwości związanej z hałasem i pyleniem na budowach wpro-

wadzamy ograniczenia prędkości. Na bieżąco utrzymujemy właściwy stan dróg, a przy nadmiernym pyleniu podejmujemy dodatkowe działania związane z ich zraszaniem. Na budowach odbywają się systematyczne kontrole związane z przestrzeganiem obowiązku ograniczenia prędkości.

Dostawcy dowożąc materiały sypkie na budowy stosują plandeki, ograniczając w ten sposób pylenie i związane z tym uciążliwości. Zanieczyszczenia dróg gminnych/powiatowych/wojewódzkich spowodowane działalnością budów są na bieżąco usuwane poprzez zmiatarki lub inny sprzęt zmechanizowany.

3. Maszyny i sprzęt wykorzystywany na budowach. Ograniczenie hałasu oraz emisji ze spalania paliw i potencjalnych wycieków do gruntów i wód.

Na każdej budowie wszystkie maszyny i urządzenia wykorzystywane w toku budowy przechodzą systematyczną weryfikację stanu sprawności zgodnie z obowiązującymi w ONDE procedurami:

- Przed wjazdem na teren budowy, sprzęt dostarczany przez ONDE lub podwykonawcę jest weryfikowany na formularzu 2/2 „wykaz maszyn i urządzeń”, a po pozytywnej weryfikacji stanu sprawności sprzętu i jego wyposażenia (sorbent, gaśnica, apteczka, sygnalizatory świetlne) każdy sprzęt uzyskuje przepustkę sprzętową.
- Sprzęt jest obsługiwany jedynie przez uprawniony i przeszkolony personel.
- Codziennie przed rozpoczęciem pracy operator dokonuje kontroli maszyn i sprzętu potwierdzając ten fakt w codziennej liście kontrolnej.
- Nadzór ONDE i koordynatorzy na bieżąco monitorują realizację tego obowiązku przez operatorów.
- Naprawy maszyn i urządzeń odbywają się poza terenem budowy.
- Tankowanie maszyn i urządzeń odbywa się zgodnie z obowiązującą instrukcją tankowania, co ma ograniczyć możliwości potencjalnych incydentów środowiskowych skutkujących przedostaniem się paliw do gruntów lub wód.

4. Mamy ściśle określone procedury związane z postępowaniem z substancjami niebezpiecznymi, ograniczając w ten sposób możliwość przedostania się tych substancji do środowiska gruntowo-wodnego.

Na każdej budowie:

- stosujemy się ściśle do postanowień wynikających z karty charakterystyki substancji niebezpiecznych w zakresie użytkowania, składowania jak i utylizacji odpadów z tym związanych,

- substancje przechowujemy w oryginalnych, szczelnych i opisanych opakowaniach,
- zapewniamy wanny ociekowe lub organizujemy miejsca nieprzepuszczalne np. pod zbiorniki,
- odpady przechowujemy w szczelnych pojemnikach i przekazujemy uprawnionym odbiorcom danego kodu odpadu,
- posiadamy apteczki środowiskowe na wypadek wycieku oraz opracowane instrukcje postępowania z takimi incydentami,

5. Ochrona drzew oraz ptaków, płazów, gadów – bioróżnorodność.

Szczegóły działań związanych z bioróżnorodnością opisano w pkt 6.5 deklaracji.

Dbłość o siedliska przyrodnicze jest dla nas absolutnie priorytetowa, dlatego nie uznajemy kompromisów związanych z prowadzoną działalnością w tym zakresie. Jeżeli mamy do czynienia z zagnieżdżeniem się ptaków, np. w skarpach naszych wykopów, wstrzymujemy prace, wzywamy nadzór ornitologiczny i postępujemy zgodnie z wytycznymi.

W sytuacji występowania siedlisk przyrodniczych współpracujemy z zewnętrznym nadzorem przyrodniczym, który na bieżąco dba o ochronę siedlisk zidentyfikowanych na etapie planowania inwestycji.

6. Wszystkie lokalizacje prowadzonych prac wyposażamy w bezodpływowe zbiorniki na ścieki socjalno-bytowe w celu eliminowania zanieczyszczeń gruntowo-wodnych w związku z realizowanymi pracami.

7. Wykopy pod fundamenty oraz linie kablowe ogradzamy za pomocą paneli lub siatki PCV w celu zapewnienia bezpieczeństwa dla mieszkańców, jak również w celu ograniczenia przedostania się zwierząt do wykopu.

8. Wykonując wykopy dbamy o to, by jak największa ilość ziemi była ponownie wykorzystana do rekultywacji terenu po realizacji. Warstwę urodzajną ziemi staramy się w jak największych ilościach przekazywać protokolarnie osobom fizycznym/rolnikom, w celu poprawy jakości gruntów wykorzystywanych pod uprawy rolne.

9. Zarządzanie odpadami budowlanymi oraz odpadami niebezpiecznymi:

Opis odnośnie odpadów znajduje się pkt 6.4 deklaracji.

- Na budowach ONDE dążymy do pełnej segregacji odpadów. Każda budowa sporządza plan gospodarki odpadami.
- Wybieramy uprawnione podmioty do odbioru segregowanych odpadów budowlanych i niebezpiecznych.
- Zapewniamy wydzielone miejsca do segregacji odpadów budowlanych.
- Zapewniamy wydzielone miejsca, przystosowane do przechowywania odpadów po substancjach niebezpiecznych.

10. Podczas realizacji na bieżąco informujemy społeczność lokalną o zagrożeniach i potencjalnym wpływie aktualnie prowadzonych robót. Wartością ONDE jest realizacja prac w zgodzie ze wszystkimi wymaganiami prawnymi i innymi uregulowaniami dotyczącymi budów. Przy prowadzonych pracach dbamy o to, by były one realizowane w zgodzie z:

- Wymaganiami ogólnie obowiązujących przepisów.
- Wymaganiami decyzji środowiskowych wydanych do realizacji budowy.
- Postanowieniami pozwoleń na budowę.
- Wymaganiami klienta odnośnie ochrony środowiska.
- Decyzjami władz lokalnych.
- Wytycznymi nadzoru przyrodniczego.
- Wytycznymi organów nadzoru powołanymi do kontroli ochrony środowiska.
- Wytycznymi wynikającymi z obowiązującymi w spółce systemami zarządzania środowiskowego i ustalonej w tym zakresie polityki.

3. POLITYKA I STRUKTURA SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO

3.1 Zakres i granice systemu zarządzania środowiskowego

Zakres i granice zarządzania środowiskowego:
Generalne Wykonawstwo w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz inżynierjno-drogowego. Budowa farm wiatrowych i foto-

woltaicznych, obiektów inżynierjno-technicznych w tym dla energetyki i przemysłu, obiektów kubaturowych wraz infrastrukturą towarzyszącą oraz prace utrzymaniowe i remontowo-modernizacyjne.

System ZSZ obejmuje swym zakresem całą Organizację:

ONDE S.A. ul. Wapienna 40, 87-100 Toruń	Budowy farm wiatrowych i fotowoltaicznych, obiektów inżynierjno-technicznych w tym dla energetyki i przemysłu, obiektów kubaturowych wraz infrastrukturą towarzyszącą oraz prace utrzymaniowe i remontowo-modernizacyjne.
Wytwórnia Mas Bitumicznych Toruń ul. Łukasiewicza 76, 87-100 Toruń	Wytwarzanie mas bitumicznych (element procesu realizacji prac utrzymaniowych i remontowo-modernizacyjnych)
Wytwórnia Mas Bitumicznych Koszalin ul. BoWiD 7a, 75-216 Koszalin	
Serwis ONDE S.A. ul. Polna 113, 87-100 Toruń	Usługi warsztatowe w zakresie naprawy sprzętu drogowego i budowlanego, samochodów ciężarowych oraz aut dostawczych

Granice fizyczne systemu zarządzania środowiskowego obejmują budowy zlokalizowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej Wytwórnię Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie oraz bazę remontowo-magazynową w Toruniu (zgodnie z powyższą tabelą).

Granice funkcjonalne systemu zarządzania środowiskowego obejmują wszystkich wykonawców, podwykonawców oraz komórki organizacyjne znajdujące się w granicach fizycznych oraz budowy tymczasowe, Wytwórnie Mas Bitumicznych, bazę remontowo-magazynową i inne procesy i podprocesy pomocnicze, a także użytkowane samochody służbowe.

3.2 Polityka zintegrowanego systemu zarządzania

W ramach obowiązującego w ONDE S.A. Zintegrowanego Systemu Zarządzania, zgodnie z wymaganiami ISO 45001:2018, ISO 14001:2015 oraz EMAS wg. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 ze zmianami, przyjęta została Polityka ZSZ. Zgodnie z jej treścią

Zarząd spółki przyjął jako nadrzędny cel świadczenie konkurencyjnych usług w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz inżynieryjno-drogowego przy pełnym respektowaniu wszelkich wymagań prawnych i innych związanych z BHP i ochroną środowiska.

ERBUD DOKUMENTACJA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA GRUPY ERBUD **ONDE**
GROUP

POLITYKA ZSZ

POLITYKA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA

Polityka ONDE S.A. realizowana jest zgodnie z wymaganiami: ISO 45001:2018, PN-EN ISO 14001:2015 oraz EMAS wg. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 ze zmianami. Zarząd ONDE S.A. przyjmuje jako cel nadrzędny świadczenie konkurencyjnych usług w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz inżynieryjno – drogowego przy pełnym respektowaniu wszelkich wymagań prawnych i innych związanych z BHP i ochroną środowiska. Zarząd ONDE S.A. jest zaangażowany w doskonalenie w zakresie BHP, w celu zapewnienia bezpiecznej organizacji pracy wszystkim swoim pracownikom, pracownikom firm współpracujących oraz innym osobom trzecim przebywającym na terenie firmy, w tym na placach budów realizowanych przez Spółkę.

Podejście w ONDE S.A. do kwestii BHP i OŚ oparte jest na zaangażowaniu w przestrzeganie przepisów i tworzenie wysokiej kultury bezpieczeństwa.

Tak określone podejście realizowane jest poprzez:

- systemowe podejście do zarządzania BHP i środowiskiem,
- utrzymanie wysokiej jakości wyrobu/usługi przy zachowaniu stabilnego poziomu finansowego
- ustanawianie zadań dotyczących poprawy stanu BHP i oddziaływania na środowisko oraz organizowanie okresowych przeglądów oceniających skuteczność systemu zarządzania w osiąganiu tych celów,
- proces monitorowania przestrzegania przepisów na realizowanych inwestycjach,
- systematyczne szkolenie pracowników, podnoszące ich kwalifikacje i poczucie satysfakcji z pracy,
- spełnienie wymagań prawnych oraz innych przepisów dotyczących działalności Spółki,
- zapewnienie bezpiecznych i zdrowych warunków pracy w celu zapobiegania urazom i złemu stanowi zdrowia,
- eliminowanie zagrożeń i redukcja ryzyk BHP,
- ciągłe doskonalenie działań w zakresie zarządzania środowiskowego i BHP,
- konsultowanie i uczestnictwo pracowników ONDE S.A. w problematyce ZSZ
- wywieranie wśród pracowników własnych oraz podwykonawców poczucia wzajemnej odpowiedzialności za bezpieczeństwo oraz podnoszenie kultury BHP i OŚ
- zarządzanie ryzykiem w obszarze BHP za pomocą hierarchii nadzoru,
- propagowanie Polityki ZSZ wśród podwykonawców oraz klientów ONDE S.A.,
- ciągłe doskonalenie standardów pracy (zabezpieczeń) wpływających na poprawę środowiska pracy,
- ciągłe doskonalenie efektów działalności środowiskowej,
- minimalizowanie niekorzystnych wpływów na środowisko poprzez zapobieganie zanieczyszczeniom

Zarząd ONDE SA zapewnia, że Polityka Zintegrowanego Systemu Zarządzania poprzez wysoką świadomość pracowników jest zrozumiała, wdrożona i realizowana na wszystkich szczeblach przedsiębiorstwa przy zachowaniu zgodności ze strategicznymi celami Spółki oraz publicznie dostępna dla wszystkich Zainteresowanych na naszej stronie internetowej www.onde.pl.

Toruń, dn. 07.04.2021 r.

Prezes Zarządu
Paweł Średniawa
Wiceprezes Zarządu
Piotr Gutowski
Wiceprezes Zarządu
Marcin Szalszeń

Zarząd ONDE S.A.
Wiceprezes Zarządu
Marcin Szalszeń

Wydanie IV Księgi ZSZ z dn. 07.04.2021

Strona 1 z 1

3.3 Polityka klimatyczna

„Polityka klimatyczna Grupy ONDE na lata 2023-2050” ma na celu wskazanie nadzoru zarządczego nad wyzwaniami związanymi z zapobieganiem negatywnym zmianom klimatu, wyznaczenie celów klimatycznych ONDE wraz ze wskazaniem mechanizmów ich realizacji. Zgodnie z zapisami Polityki określone zostały ryzyka i przeprowadzono ocenę ich wpływu na model biznesowy, wpływu zmian klimatu na działalność poszczególnych segmentów biznesowych, zdefiniowanie zasadniczych wskaźników, a także redukcji emisji w Scope 1, Scope 2 oraz rozszerzenie również działań redukcyjnych o Scope 3. Grupa ONDE realizuje procesy należytej staranności wobec działań ukierunkowanych na łagodzenie zmian klimatu. Polityka została przyjęta przez Zarząd ONDE S.A.

Zapisy Polityki Klimatycznej stanowią także kryterium do wyznaczania przez ONDE corocznych celów środowiskowych. Ich realizacja jest weryfikowana podczas audytów środowiskowych na zgodność z ISO 14001:2015 oraz przez weryfikatora środowiskowego EMAS.

Politykę opracowano, dostosowując się do uwarunkowań regulacyjnych, a także korzystając z wytycznych Grupy Zadaniowej ds. Ujawniania

Informacji Finansowych Związanych z Klimatem (TCFD), Komunikatu Komisji Europejskiej będącego Suplementem dotyczącym zgłaszania informacji związanych z klimatem (2019/C 209/01), Strategii Europejskiego Zielonego Ładu (w tym pakietu „Fit for 55”) i Taksonomii UE, czyli Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE (2020/852) w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady EU (2022/2464) – tzw. Dyrektywy CSRD.

Polityka Klimatyczna jest adresowana do interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Została ona zakomunikowana pracownikom i podwykonawcom ONDE i jest przez nich honorowana.

Wsparciem merytorycznym opracowania byli eksperci ze struktury organizacyjnej Grupy ONDE, a także specjaliści z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Pełny tekst polityki klimatycznej jest dostępny na naszej stronie internetowej pod linkiem: <https://onde.pl/wp-content/uploads/2023/03/polityka-klimatyczna-2023.pdf>

GRUPA 1

CELE GRUPY ONDE W ZAKRESIE REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (GHG) (w celu łagodzenia zmian klimatu):

W PERSPEKTYWIE KRÓTKOTERMINOWEJ:

do 2030

30%

redukcji emisji
bezpośrednich
(Scope 1).

40%

edukcji emisji pośrednich (Scope 2), poprzez działania proefektywnościowe oraz poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na poziomie 80% udziału.

10%

Dokończenie wycień emisji
pośrednich i ich redukcja
o 10% (Scope 3).

Włączanie aspektów klimatycznych
w modelowanie portfela zamówień.

W PERSPEKTYWIE ŚREDNIOTERMINOWEJ:

do 2040

40%

redukcji emisji
bezpośrednich
(Scope 1).

NEUTRALNOŚĆ

w aspekcie emisji pośrednich (Scope 2),
poprzez działania proefektywnościowe
oraz wykorzystanie odnawialnych
źródeł energii.

20%

redukcji emisji
pośrednich
(Scope 3).

W PERSPEKTYWIE DŁUGOTERMINOWEJ:

do 2050

NEUTRALNOŚĆ KLIMATYCZNA

uzyskanie neutralności klimatycznej,
w tym poprzez redukcję i asymilację emisji
pozostałych gazów cieplarnianych.

ZEROWY ŚLAD WĘGLOWY

oferowanie wyłącznie produktów o zerowym
śladzie węglowym w fazie A cyklu życia
wyrobu/budynku budowlanego wg normy
PN-EN 15804.

Za rok bazowy dla ograniczeń emisji GHG w Zakresie 1 (Scope 1) i w Zakresie 2 (Scope 2) określono rok 2020, zaś w Zakresie 3 (Scope 3) rok 2024.

GRUPA

2

CELE GRUPY ONDE UKIERUNKOWANE NA POPRAWĘ EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ ORAZ REDUKCJĘ O 10 % ŚLADU WĘGLOWEGO W CAŁYM ŁAŃCUCHU WARTOŚCI GRUPY (w celu łagodzenia zmian klimatu):

REDUKCJA ZUŻYCIA ENERGI O 10%

w oparciu o analizę indeksu zużycia energii do przychodów generowanych na realizowanych inwestycjach.

POPRAWA STRUKTURY

wykorzystania źródeł energii odnawialnej na prowadzonych inwestycjach w odniesieniu do całkowitych kosztów zużycia energii w wysokości 10%.

GRUPA

3

ZDEFINIOWANE DLA GRUPY ONDE CELE ZMIERZĄCE DO ZNACZĄCEGO OGRANICZENIA RYZYK FIZYCZNYCH ZWIĄZANYCH Z KLIMATEM (w celu adaptacji do zmian klimatu):

OGRANICZENIE RYZYKA

włączenie się organizacji w proces ograniczania ryzyka fizycznego ostrego i ryzyka fizycznego długotrwałego swych klientów poprzez przygotowanie produktów realnie je minimalizujących.

ZERO RYZYKA

nierealizowanie budów i produktów budowlanych w miejscach narażonych na zidentyfikowane ryzyko fizyczne ostre i/lub ryzyko fizyczne długotrwałe.

Dedykowana Polityka Klimatyczna Grupy ONDE ma na celu wskazanie nadzoru zarządczego nad wyzwaniami związanymi z zapobieganiem negatywnym zmianom klimatu, wyznaczenie celów klimatycznych ONDE wraz ze wskazaniem mechanizmów ich realizacji. Określone zostały ryzyka i przeprowadzono ocenę ich wpływu na model biznesowy, wpływu zmian klimatu na

działalność poszczególnych segmentów biznesowych, zdefiniowanie zasadniczych wskaźników a także redukcji emisji w zakresie Scope 1, Scope 2 oraz rozszerzenie również działań redukcyjnych o Scope 3. Opracowanie zapewnia o stosowaniu procesów należytej staranności Grupy ONDE wobec działań ukierunkowanych na łagodzenie zmian klimatu.

3.4 Charakterystyka systemu zarządzania środowiskowego

Model systemu zarządzania, w tym zarządzania środowiskowego, opiera się na pętli Deminga (rys. 3).

Spółka stale doskonali system zarządzania środowiskowego (dalej: ZŚ), który uwzględnia najważniejsze etapy cyklu PDCA, tj. Planowanie, Wykonanie, Sprawdzanie i Działanie.

Podstawą właściwego zaplanowania i funkcjonowania zarządzania środowiskowego jest wykonany w spółce Przegląd Środowiskowy.

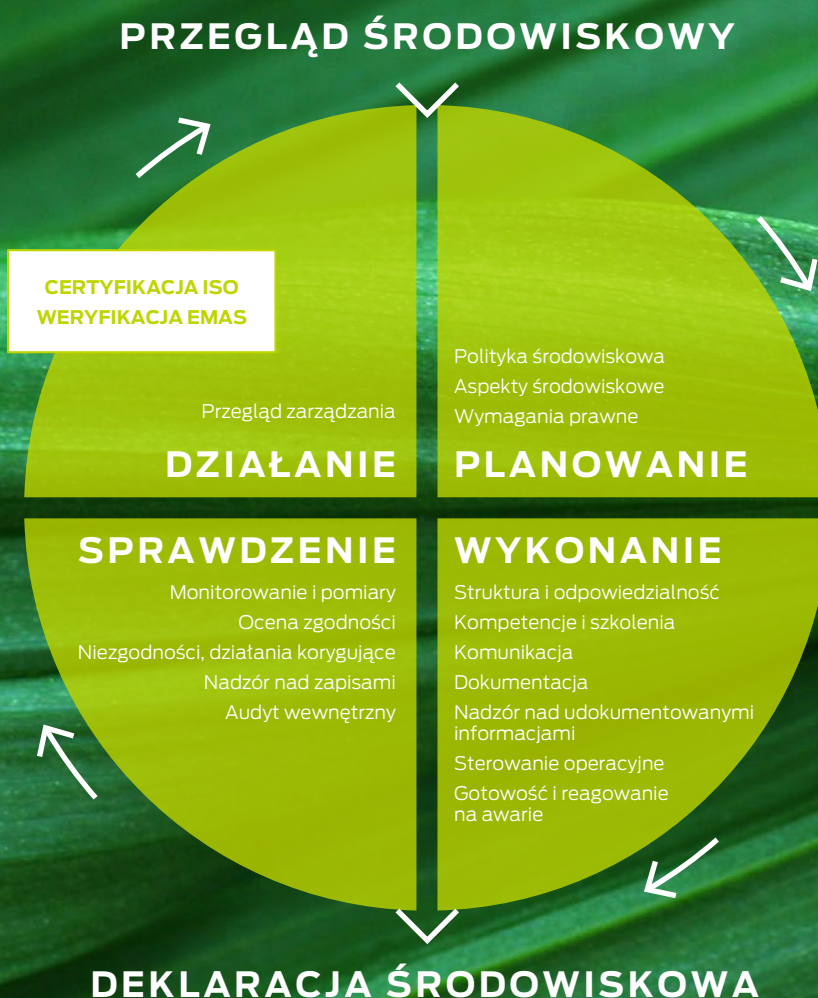
Na etapie planowania ZŚ w ONDE S.A. identyfikowane są przede wszystkim aspekty środowiskowe oparte na wymaganiach prawnych. Na etapie

działań operacyjnych przyjęte są m.in. odpowiednie struktury i odpowiedzialności, opracowane instrukcje, dokumentacje na gotowość i reagowanie na awarie, określone kompetencje i organizowane szkolenia. Kolejny etap w tym cyklu doskonalenia to sprawdzanie, które przejawia się m.in. poprzez monitorowanie i pomiary, przeprowadzenie oceny zgodności, audytów wewnętrznych oraz podejmowanie działań korygujących. Ostatni etap to działanie związane z przeprowadzaniem przeglądu zarządzania.

Prawidłowość funkcjonowania systemu została potwierdzona certyfikacją ISO 14001.

RYSUNEK 3.

MODEL SYSTEMU ZARZĄDZANIA W ONDE S.A.

Zasady funkcjonowania przedsiębiorstwa określone zostały w Księdze Zintegrowanego Systemu Zarządzania składającego się na zintegrowany system zarządzania BHP ISO 45001, system zarządzania środowiskowego ISO 14001, EMAS zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 (ze zmianami Rozporządzenie 2017/1505, Rozporządzenie 2018/2026).

Nadzór nad funkcjonowaniem systemów zarządzania pełni Pełnomocnik Zarządu.

Podstawowe elementy systemu ZŚ to: kontekst organizacji, potrzeby i oczekiwania stron zainteresowanych, ryzyka i szanse, ciągłe doskonalenie.

Na dokumentację zintegrowanego systemu zarządzania składają się:

POLITYKA ZSZ

KSIĘGA ZSZ

PROCEDURY ZSZ

INSTRUKCJE ZSZ

FORMULARZE ZSZ

Funkcjonujące w ONDE S.A. obszary systemu zarządzania środowiskowego zostały opisane w porządku wynikającym ze struktury wymagań Załącznika II do Rozporządzenia EMAS. Uprawnienia do zatwierdzania dokumentów mają Zarząd i Prezes Zarządu.

Działania operacyjne w ONDE S.A. polegają na zarządzaniu głównymi procesami dotyczącymi zidentyfikowanych i znaczących aspektów środowiskowych. Celem tych działań jest zapewnienie, że negatywny wpływ na środowisko procesów wytwórczych jest nadzorowany i ograniczany.

Po dokonaniu identyfikacji wszystkich aspektów środowiskowych, zostały one sklasyfikowane jako:

- aspekty bezpośrednie wynikające z działalności organizacji,
- aspekty pośrednie, na które organizacja ma pośredni wpływ w ramach współpracy z innymi organizacjami.

Wszyscy pracownicy posiadają odpowiednią wiedzę, kompetencje, umiejętności i doświadczenie oraz uprawnienia do realizacji zadań w zależności od zajmowanego stanowiska. Każdy pracownik aktywnie uczestniczy w działalności na rzecz ochrony środowiska.

Przepływ informacji w ramach organizacji jest koordynowany przez Pełnomocnika Zarządu.

ONDE S.A. prowadzi otwarty dialog ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Głównym medium informowania wszystkich zainteresowanych jest strona internetowa.

Skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego jest oceniana w ramach audytów wewnętrznych. W przypadku stwierdzonych niezgodności, ONDE S.A. podejmuje stosowne działania korekcyjne i korygujące.

Ponadto w ramach integracji działań systemowych z procesami biznesowymi spółki, sprawy dotyczące obowiązujących w spółce systemów zarządzania mają odzwierciedlenie w innych udokumentowanych informacjach, na które składają się:

UDOKUMENTOWANA INFORMACJA

ONDE S.A. uwzględnia sprawy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy oraz zarządzania środowiskowego na każdym szczeblu organizacji, uznając to za podstawowe procesy zarządzania i w związku z tym stosowne zapisy znajdują od-

zwierciedlenie w odpowiednich aktach wewnętrz-zakładowych (zarządzenia, schematy organiza-cyjne z przypisaniem obowiązków w zakresie BHP i OŚ, polityka i misja spółki, regulaminy, zapisy kontraktowe).

Podstawowymi elementami systemu zarządzania są:

- zidentyfikowane i nadzorowane znaczące aspekty środowiskowe, których źródłami są wyszczególnione w firmie procesy. Aspekty środowiskowe oceniane są na każdym etapie realizacji usługi,
- zidentyfikowane i przestrzegane w przedsiębiorstwie wymagania prawne i inne wymagania, w tym decyzje (pozwolenia na emisje gazów do powietrza, decyzja na przetwarzanie odpadów, decyzje środowiskowe i uwarunkowania wynikające ze specyfiki budów),
- wprowadzone działania sprawdzające i oceniające zgodność prowadzonych procesów z obowiązującymi wymaganiami prawnymi oraz innymi wymaganiami,
- ustalone cele i zadania, których spełnienie gwarantuje poprawę oddziaływania na środowisko i znacząco wpływa na poprawę zaangażowania pracowników w zarządzanie środowiskowe w spółce,
- systematyczne szkolenia pracowników mających wpływ na środowisko i podnoszenie ich świadomości środowiskowej oraz ekologicznej i kompetencji,
- monitorowanie wskaźników ujętych w posiadanych decyzjach,
- zidentyfikowane w przedsiębiorstwie możliwe do wystąpienia potencjalne zagrożenia dla środowiska, opracowane dla tych zagrożeń tryby postępowania i okresowo przeprowadzane działania symulacyjne w celu podjęcia skutecznych działań na wypadek zaistnienia incydentów,
- prawidłowa komunikacja wewnętrzna – przepływ informacji w przedsiębiorstwie i na zewnątrz z klientami, stronami zainteresowanymi, organami administracji publicznej oraz jednostkami kontrolnymi,
- wykonywane corocznie przeglądy zarządzania przez Najwyższe Kierownictwo i opracowane wnioski do doskonalenia systemu, podczas których ocenia się skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego.
- skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego jest oceniana w ra-

mach audytów wewnętrznych. W przypadku stwierdzonych niezgodności, ONDE S.A. podejmuje stosowne działania korekcyjne i korygujące.

Zintegrowany System Zarządzania pozwala na uzyskanie m.in. poniższych korzyści:

- spełnienie potrzeb i oczekiwań stron zainteresowanych
- nadzoruje znaczące aspekty środowiskowe,
- optymalizuje procesy, ograniczając wskaźniki energochłonności, strat wody przy równoczesnym spełnianiu wymagań umów i pozwoleń,
- poprawia skuteczność monitorowania procesów oraz zwiększa szybkość reagowania w przypadku zaobserwowania stanów nieprawidłowych,
- zwiększa świadomość i zaangażowanie pracowników w kwestiach środowiskowych,
- zapewnia właściwy sposób postępowania z odpadami i optymalizuje sposób gospodarowania odpadami.

4. ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

4.1 Podejście systemowe do określenia ich znaczenia i charakteru wpływu

Zgodnie z wymaganiami zintegrowanego systemu zarządzania funkcjonującego w ONDE S.A., zidentyfikowane zostały na poziomie centralnym organizacji wszystkie bezpośrednie oraz pośrednie oddziaływania na środowisko tj. aspekty środowiskowe.

Aspekty sklasyfikowano jako:

- aspekty bezpośrednie wynikające z działalności organizacji,
- aspekty pośrednie, na które organizacja ma pośredni wpływ w ramach współpracy z innymi organizacjami.

W ONDE S.A. wykaz aspektów środowiskowych podlega stałej aktualizacji a okresowy przegląd, analiza i ocena tych aspektów środowiskowych odbywa się raz w roku na przeglądzie zintegrowanego systemu zarządzania.

W jednostkach produkcyjnych aspekty środowiskowe analizowane są na każdym etapie realizacji usługi.

Aspekty środowiskowe identyfikowane są już na etapie przygotowania oferty oraz projektowania (przy realizacji inwestycji w systemie „zaprojektuj i wybuduj”) w ramach szacowania innych ryzyk i szans. Działania te mają na celu przekazanie wiedzy Nadzorowi Budowy, ułatwiając tym samym planowanie działań związanych z ochroną środowiska na etapie realizacji kontraktu. Zapisy w postaci karty ryzyk i szans przechowywane są przez Kierownika Projektu odpowiedzialnego za projektowanie i dział przygotowania produkcji.

Odpowiedzialności w zakresie definiowania aspektów środowiskowych, wyznaczania celów,

planowania działań zapobiegawczych oraz wyznaczenia osób do ich realizacji podczas trwania budowy zostały powierzone Kierownikowi Budowy.

W pozostałych jednostkach organizacyjnych za realizację celów i zadań związanych z zarządzaniem środowiskowym odpowiadają kierownicy poszczególnych jednostek organizacyjnych lub osoby przez nich wyznaczone, natomiast centralnie Dział BHP.

Na podstawie określonych celów i przydzielonych zadań kierownictwo w jednostkach organizacyjnych/produkcyjnych identyfikuje, ocenia i monitoruje aspekty środowiskowe oraz ustanawia i wdraża „Program środowiskowy”.

Tworząc program, identyfikuje się ryzyka wraz z określeniem stopnia zagrożenia oraz analizuje szanse wraz z możliwymi do osiągnięcia korzyściami.

Kierownik Budowy zobowiązany jest sporządzić Program środowiskowy. W innych jednostkach produkcyjnych/organizacyjnych Program środowiskowy utrzymywany jest na bieżąco. Program zarządzania środowiskowego uwzględnia:

- cele środowiskowe w oparciu o aspekty środowiskowe,
- definiowanie zadań w celu minimalizacji istotnych ryzyk i wykorzystania szans,
- określenie odpowiedzialności za wykonanie tych zadań,
- monitorowanie aspektów środowiskowych,
- działania zapobiegawcze.

ONDE S.A. dla każdego z etapów cyklu życia wyrobu identyfikuje aspekty środowiskowe mogące mieć znaczący wpływ na środowisko (Tabela nr 1).

**Etap procesu
(w ramach cyklu życia wyrobu)**

Planowanie

Identyfikacja aspektów środowiskowych

Przygotowanie Produkcji/Ofertowanie

Kierownik działu przygotowania produkcji/ofertowania określa prawdopodobieństwo wystąpienia aspektów środowiskowych mogących mieć znaczący wpływ na środowisko na budowie.

Projektowanie

Przy realizacji inwestycji w systemie „zaprojektuj i wybuduj” na etapie projektowania identyfikowane są aspekty środowiskowe w ramach szacowania innych ryzyk i szans.

Proces planowania budowy

Na etapie planowania budowy Kierownik Projektu określa istotne aspekty środowiskowe, działania, odpowiedzialności, postępowanie z odpadami na budowie.

Ponowne wykorzystanie

Na etapie planowania inwestycji Kierownik Projektu i Kierownik budowy analizują możliwość ponownego wykorzystania materiałów lub odpadów, które mogą wystąpić w czasie trwania całego procesu budowlanego.

Nadzór nad działaniami operacyjnymi

Zarządzanie aspektami środowiskowymi

Dział Prawny/Handlowy/Kierownik Kontraktu

Na etapie wyboru Podwykonawców i dostawców Dział Handlowy i/lub Kierownik Kontraktu zarządza ryzykami i szansami w obszarze środowiskowym.

Jednostki produkcyjne (Serwis, Baza sprzętu, WMB, budowy)

Podczas realizacji procesu Nadzór zarządza ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i wprowadza niezbędne działania zapobiegawcze mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko oraz planuje działania w celu wykorzystania szans.

Transport i dostawy

Realizując transporty i dostawy, Nadzór zarządza ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe wprowadza niezbędne działania zapobiegawcze mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko oraz planuje działania w celu wykorzystania szans.

Ponowne wykorzystanie

Jednostki produkcyjne zarządzają ryzykami i szansami w zakresie gospodarki materiałowej i odpadowej stale poszukując możliwości ponownego wykorzystania materiałów i odpadów.

Zarządzanie środowiskowe w siedzibie Spółki

W biurze siedziby Spółki na bieżąco zarządza się ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe oraz prowadzi się gospodarkę odpadami.

Tabela nr 1. Identyfikacja aspektów środowiskowych w odniesieniu do cyklu życia wyrobu i usługi

Dokonując oceny znaczenia wpływu na środowisko wynikającego z działań, bierze się pod uwagę normalne warunki działania, warunki istniejące podczas rozruchu i zamykania działalności oraz warunki nadzwyczajne, które można przewidzieć.

W sytuacjach nadzwyczajnych stosujemy przyjęte procedury awaryjne zgodnie z ZSZ.

Wszystkie incydenty środowiskowe ewidencjonowane i zgłaszane są przez Nadzór budowy przy wykorzystaniu aplikacji funkcjonującej w Spółce.

4.2 Aspekty bezpośrednie

Przy identyfikacji aspektów bezpośrednich wzięto pod uwagę rodzaj i specyfikę prowadzonej działalności ONDE w tym m.in.:

- wykonywanie robót budowlanych przy realizacji farm wiatrowych,
- projektowania i realizacja farm fotowoltaicznych,
- projektowanie i realizacja robót drogowych,
- prowadzenie procesów produkcyjnych na wytwórniach mas bitumicznych w Koszalinie i w Toruniu,
- prowadzenie działalności na terenie bazy remontowo-magazynowej w Toruniu, w tym w zakresie serwisowania sprzętu oraz magazynowanie materiałów na potrzeby budów.

Po analizie wyszczególniono następujące aspekty bezpośrednie:

Lp.	Aspekt środowiskowy	Źródło powstania aspektu	Aspekt znaczący TAK/NIE	Wpływ/Zagrożenie
Aspekty bezpośrednie przy realizacji budów farm wiatrowych, fotowoltaicznych i drogowych				
1.	Zużycie paliw	<ul style="list-style-type: none"> ▪ praca sprzętu budowlanego, samochodów – zużycie paliw 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zużycie surowców ▪ emisje do powietrza ▪ wzrost zanieczyszczenia powietrza
2.	Bioróżnorodność	<ul style="list-style-type: none"> ▪ użytkowanie gruntów pod realizację inwestycji ▪ oddziaływanie na roślinność i zwierzęta 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykorzystanie zasobów – gruntów ▪ wpływ na gatunki roślin, zwierząt i ich siedlisk
3.	Zanieczyszczenia gruntu spowodowane m.in. przez przedostanie się do gruntu paliw lub innych substancji stosowanych na budowie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niesprawne maszyny i urządzenia na budowie, ▪ prace naprawcze sprzętu, maszyn ▪ składowanie substancji niebezpiecznych ▪ przechowywanie paliwa w zbiornikach do maszyn i urządzeń 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedostanie się substancji ropopochodnych i możliwość zanieczyszczenia wody i ziemi
4.	Emisje niezorganizowane	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pylenie spowodowane środkami transportu na budowie ▪ pylenie spowodowany pracującym sprzętem ▪ zanieczyszczenia dróg 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uciążliwość wywołana dla społeczności lokalnej
5.	Odpady inne niż niebezpieczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odpady powstające w wyniku prowadzonych prac 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód
6.	Odpady niebezpieczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odpady powstające w wyniku prowadzonych prac 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód
7.	Zużycie energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaplecze kontenerowe na budowach 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmniejszenie zasobów naturalnych
8.	Hałas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ praca sprzętu budowlanego, maszyn, instalacji 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uciążliwość dla sąsiadujących z budową mieszkańców

9.	Wibracje, drgania	<ul style="list-style-type: none"> praca sprzętu budowlanego 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> uciążliwość dla sąsiadujących z budową mieszkańców
10.	Zanieczyszczenia gruntów spowodowane ściekami powstającymi w procesie budowy	<ul style="list-style-type: none"> ścieki socjalno-bytowe mycie kół pojazdów i maszyn budowlanych mycie betonowozów 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> zanieczyszczenie wody, gleby
11.	Stosowanie substancji niebezpiecznych w wyrobach budowlanych	<ul style="list-style-type: none"> farby, lakiery, uszczelniacze i inne materiały budowlane mogące stanowić zagrożenie dla człowieka i środowiska 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> negatywny wpływ na zdrowie człowieka i na środowisko
12.	Zużycie wody	<ul style="list-style-type: none"> zużycie wody w jednostkach stacjonarnych zużycie wody do celów produkcyjnych zużycie wody na zapleczach socjalnych 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie zasobów naturalnych
13.	Zużycie materiałów/surowców	<ul style="list-style-type: none"> realizowane budowy 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie zasobów naturalnych

Tabela nr 2. Wykaz aspektów bezpośrednich przy realizacji robót na terenie FW, robót drogowych i farm fotowoltaicznych

Aspekty bezpośrednie zidentyfikowane przy działalności Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu, Koszalinie oraz w bazie remontowo-magazynowej w Toruniu:

Lp.	Aspekt środowiskowy	Źródło powstania aspektu	Aspekt znaczący TAK/NIE	Wpływ/Zagrożenie
Aspekty bezpośrednie dla wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej				
1.	Zużycie oleju opałowego	<ul style="list-style-type: none"> proces technologiczny wytwórni mas bitumicznych w Toruniu 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> wzrost zanieczyszczenia powietrza/emisja do powietrza
2.	Zużycie gazu ziemnego	<ul style="list-style-type: none"> proces technologiczny wytwórni mas bitumicznych w Koszalinie 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> zużycie zasobów
3.	Emisje do powietrza spowodowane procesem technologicznym wytwórni mas bitumicznych	<ul style="list-style-type: none"> Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> wzrost zanieczyszczenia powietrza
4.	Zużycie materiałów/zasobów	<ul style="list-style-type: none"> Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> zużycie surowców

5.	Zanieczyszczenia gruntu i powietrza spowodowane potencjalnymi awariami środowiskowymi oraz użytkowymi maszynami	<ul style="list-style-type: none"> Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie: <ul style="list-style-type: none"> wycieki z instalacji wyciek asfaltu pożar wybuch pyłu węglowego, gazu wyciek oleju opałowego przedostanie się substancji niebezpiecznych do gruntu – wycieki spowodowane awarią sprzętu pomocniczego baza remontowo-magazynowa 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> zanieczyszczenie gruntu i powietrza
6.	Inne emisje niezorganizowane w tym pylenie oraz odory/zapachy	<ul style="list-style-type: none"> Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu: <ul style="list-style-type: none"> środki transportu proces technologiczny węglowodory 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> uciążliwości dla społeczności/zanieczyszczenie
7.	Odpady inne niż niebezpieczne	<ul style="list-style-type: none"> odpady powstające w wyniku prowadzonych prac na terenach wytwórni oraz bazy remontowo-magazynowej 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód
8.	Odpady niebezpieczne	<ul style="list-style-type: none"> odpady powstające w wyniku prowadzonych prac na terenie wytwórni oraz w bazie remontowo-magazynowej 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód
9.	Zużycie energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> Wytwórnie mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie oraz baza remontowo-magazynowa 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie zasobów naturalnych
10.	Hłas	<ul style="list-style-type: none"> praca instalacji na terenie Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie prace serwisowe w bazie remontowo-magazynowej 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> uciążliwość dla sąsiadujących z jednostkami produkcyjnymi mieszkańców/pracowników firm/zakładów
11.	Wibracje, drgania	<ul style="list-style-type: none"> praca sprzętu budowlanego, praca instalacji 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> uciążliwość dla sąsiadujących z jednostkami produkcyjnymi mieszkańców/pracowników firm/zakładów
12.	Zanieczyszczenia gruntów spowodowane ściekami, wodami opadowymi	<ul style="list-style-type: none"> ścieki socjalno-bytowe na terenie wytwórni, bazy remontowo-magazynowej mycie kół pojazdów i maszyn budowlanych wody opadowe na terenie bazy remontowo-magazynowej wody opadowe na terenie wytwórni 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> zanieczyszczenie wody, gleby
13.	Stosowanie substancji niebezpiecznych w wyrobach budowlanych	<ul style="list-style-type: none"> farby, lakiery, smary, środki czyszczące uszczelniacze i inne materiały budowlane mogące stanowić zagrożenie dla człowieka i środowiska 	NIE	<ul style="list-style-type: none"> negatywny wpływ na zdrowie człowieka i na środowisko
14.	Zużycie wody	<ul style="list-style-type: none"> zużycie wody w jednostkach stacjonarnych zużycie wody do celów produkcyjnych zużycie wody na zapleczach socjalnych 	TAK	<ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie zasobów naturalnych

Tabela nr 3. Wykaz aspektów bezpośrednich dla wytwórni mas bitumicznych oraz serwisu i bazy remontowo-magazynowej

4.3 Aspekty pośrednie

Przeгляд środowiskowy uwzględnia również oddziaływanie na środowisko wyrobów, usług dostawców i podwykonawców. Uznano je za pośrednie aspekty środowiskowe. Korzystając podczas procesu budowlanego z kilkudziesięciu firm podwykonawczych i dostawców materiałów, ONDE S.A. prowadzi systematyczne działania w celu ich kwalifikowania, aby zminimalizować szkodliwe wpływy ich działalności na środowisko.

Działania te polegają na:

- sprawdzaniu, czy potencjalny dostawca/usługodawca posiada odpowiednie dla oferowanej usługi decyzje organów administracyjnych,
- wprowadzaniu stosownych zapisów w umowach,
- szkoleniu wszystkich pracowników przed przystąpieniem do wykonywania pracy na terenach jednostek produkcyjnych.

Aspekty pośrednie dla realizacji budów, wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej

Działalność	Pośredni aspekt środowiskowy	Opis wpływu aspektu na środowisko	Lokalizacja	Aspekt znaczący TAK/NIE
Zużywanie mediów (energia elektryczna, woda) przez firmy podwykonawcze /dostawców/ serwisantów	▪ Zużycie zasobów naturalnych	Zmniejszenie zasobów naturalnych	Wszystkie lokalizacje	NIE
Zużycie paliw przez firmy podwykonawcze i transportowe/dostawców	▪ Emisje do powietrza	Zanieczyszczenia powietrza	Wszystkie lokalizacje	TAK
Wytwarzanie odpadów komunalnych przez firmy podwykonawcze wykonujące prace na budowie/jednostce produkcyjnej	▪ Zanieczyszczenia gruntów i wód	Możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	Budowy	NIE
Wytwarzanie odpadów budowlanych przez firmy podwykonawcze wykonujące prace na budowie/jednostce produkcyjnej	▪ Emisje do wód i do ziemi	Możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	Budowy	TAK
Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska – komunikacja ze społecznością lokalną	▪ Wpływy środowiskowe podwykonawców i innych zainteresowanych stron	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Wszystkie lokalizacje	NIE
Transport realizowany przez dostawców na budowy/ jednostki produkcyjne (dostawy materiałów, sprzętu itp.).	▪ Emisje do powietrza ▪ Emisje nieorganizowane	Zanieczyszczenie powietrza	Wszystkie lokalizacje	TAK

Tabela nr 4. Wykaz aspektów pośrednich dla realizacji budów, wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej

W tabelach nr 2, 3 i 4 pokazano wykaz wszystkich aspektów bezpośrednich i pośrednich zdefiniowanych w spółce. Po przeprowadzonej analizie i ocenie znaczenia aspektów na poziomie całej organizacji za bezpośrednie aspekty znaczące uznano:

- zużycie paliw,
- bioróżnorodność,
- zanieczyszczenie gruntu spowodowane m.in. przez przedostanie się do gruntu paliw lub innych substancji stosowanych na budowie,
- odpady inne niż niebezpieczne,
- odpady niebezpieczne,
- zużycie energii elektrycznej,
- zużycie wody,

- emisje do powietrza spowodowane procesem technologicznym wytwórni mas bitumicznych,
- zużycie materiałów/zasobów.

Identyfikacja i ocena znaczenia aspektów środowiskowych oraz ich monitorowanie odbywa się zgodnie z metodyką przyjętą w ZSZ.

Przy ocenie znaczenia aspektów środowiskowych uwzględniono m.in: potencjalne korzyści lub szkody dla środowiska naturalnego, stan środowiska i uwarunkowania lokalne, rozmiar, liczbę, częstotliwość i odwracalność aspektu lub oddziaływania, wymagania prawne w tym akty prawa miejscowego, opinie pracowników spółki i zainteresowanych stron.

Wpływ najważniejszych aspektów na środowisko opisano w pkt. 6 niniejszej Deklaracji.

5. CELE ŚRODOWISKOWE I ICH REALIZACJA

W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania, Najwyższe Kierownictwo, przy udziale Pełnomocnika – Dyrektora Działu BHP, co roku opracowuje cele i zadania środowiskowe, które spółka ma do zrealizowania w ciągu roku. Planowane inicjatywy mają na celu ciągłe doskonalenie działalności w obszarze ochrony środowiska naturalnego. Podczas ustanawiania i przeglądu celów w ONDE S.A. uwzględniane są m.in. wymagania prawne i inne, znaczące aspekty środowiskowe, zagadnienia technologiczne, możliwości finansowe i operacyjne, interes spółki oraz punkt widzenia zainteresowanych stron.

Podsumowanie z realizacji celów i zadań za bieżący rok dokonywane jest w raporcie z przeglądu systemu zarządzania.

Kierując się powyższymi zasadami, w ramach przeglądu wstępnego i wniosków z wdrożenia EMAS oraz ciągłego doskonalenia ISO 14001, wyznaczając cele na rok 2023, wzięto pod uwagę następujące kwestie:

- emisje bezpośrednie i pośrednie w związku z prowadzoną działalnością i konieczność usystematyzowania zbierania danych związanych z tymi aspektami,
- ustalenie wskaźników dla najważniejszych aspektów oraz ich monitorowanie w celu wdrażania odpowiednich działań skutkujących zmniejszeniem wpływu na klimat,
- w związku z dynamicznym rozwojem firmy, zapewnienie ciągłego procesu edukacyjnego dotyczącego tematyki środowiskowej w celu zapewnienia identyfikacji, zaangażowania i współodpowiedzialności wszystkich pracowników,
- zwiększenie komunikacji zewnętrznej, w tym ze społecznością lokalną w zakresie kształtowania świadomości środowiskowej,
- nadzorowanie emisji CO₂ w wytwórniach mas bitumicznych,
- spełnienie wymagań prawnych i innych.

Cele środowiskowe do realizacji w roku 2024 w ONDE SA

LP	Cel	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji
1.	Poprawa zagospodarowania mas ziemnych na prowadzonych nowych inwestycjach - 70 % ponownie wykorzystanych lub przekazanych mas ziemnych w stosunku do ilości wytworzonych mas ziemnych	Monitorowanie % ilości mas ziemnych ponownie wbudowanych lub przekazanych osobom fizycznym	Stosunek % ilości mas ponownie wykorzystanych lub przekazanych osobom fizycznym do całkowitej masy wytworzonych mas ziemnych	cały rok
2.	Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej w jednostkach produkcji mas mineralno - asfaltowych	Wykonanie działań modernizacyjnych, monitorowanie zużycia energii elektrycznej w jednostkach produkcji mas mineralno - asfaltowych	Zmniejszenie ilości zużytej energii na jednostkę wyprodukowanych mas mineralno-asfaltowych w roku 2024 w stosunku do 2023 roku o 5%	cały rok

3.	Zwiększenie udziału energii z OZE w całkowitym zużyciu energii o 10% do 2030 r. zgodnie z Polityką klimatyczną ONDE	1) Monitorowanie zużycia energii elektrycznej i OZE w całej organizacji. 2) Zwiększenie udziału energii odnawialnej w miksie energetycznym pozyskiwanym na potrzeby własne	1) Wskaźnik intensywności zużycia energii elektrycznej 2) Wskaźnik procentowy energii odnawialnej do energii całkowitej	2030
4.	Poprawa efektów środowiskowych w zakresie ograniczenia emisji bezpośrednich (zakres 1 w protokole GHG) o 30% do 2030r.	1) Doskonalenie systemu zbierania niezbędnych danych w aplikacji HYDRA prowadzące do poprawy efektów środowiskowych 2) Comiesięczna ewidencja zużyć paliw i mediów w aplikacji HYDRA przez każdą budowę i jednostkę stacjonarną.	Wskaźniki w zakresie śladu węglowego SCOPE 1 Ilość zakupionych aut mniej emisyjnych lub zasilanych paliwami alternatywnymi	2030
5.	Poprawa stanu środowiska poprzez podniesienie środowiskowej i ekologicznej świadomości pracowników i podwykonawców	Cykliczne szkolenia onboardingowe podnoszące świadomość kadry nadzorującej ONDE z zarządzania OŚ na kontraktach	Liczba przeszkolonych pracowników w ramach onboardingów	cały rok
		Wizualizacja, oznakowanie, tablice informacyjne BHP/OŚ	100 % budów z zamontowanymi tablicami, wizualizacjami	cały rok
		Realizacja aktywności ekologicznych dla poszczególnych działów realizacyjnych	zrealizowanie min. 1 aktywności ekologicznej przez każdy dział realizacyjny	cały rok
		Włączenie do szkoleń informacyjnych na budowach tematyki środowiskowej	100% przeszkolonych informacyjnie pracowników na budowach	cały rok
6.	Zmniejszenie intensywności emisji zanieczyszczeń do powietrza na WMB Toruń i Koszalin o min. 1% odniesionej do jednostki produkcji MMA	Utrzymanie parametrów pracy instalacji i zużycia surowców, materiałów i energii poniżej poziomu deklarowanego w decyzji na emisję gazów	Wskaźnika intensywności emisji w roku 2024 do roku 2023	cały rok
7.	Osiągnięcie poziomu 60% odpadów posegregowanych w stosunku do całości wytworzonych i minimum 50% odpadów poddanych odzyskowi lub recyklingowi	1) Segregacja odpadów na budowie	Raport z % (wagowym) segregacji odpadów na podstawie ewidencji w BDO	cały rok
		2) Odbiór odpadów przez firmy posiadające instalacje (zapisy w umowie o przekazywaniu miesięcznej informacji o ilości odzyskanych odpadów)	Dane potwierdzające ilości odzyskanych, wbudowanych lub poddanych recyklingowi materiałów	
		3) Prawidłowo opracowany Plan gospodarki odpadami		
		4) Potwierdzanie ilości ponownie wbudowywanych na budowie materiałów (masy ziemne itp.).		

Tabela nr 5. Cele środowiskowe do realizacji w 2024 r. w ONDE S.A.

Wynikiem powyższych działań jest ciągłe doskonalenie procesów wewnętrznych ONDE S.A., służące do realizacji celów środowiskowych, związanych z obniżaniem wpływu spółki na środowisko. W 2023 r. Spółka zrealizowała poniższe cele tj.

- zagospodarowano w 100% masy ziemne powstałe z prowadzonych inwestycji poprzez ponowne wykorzystanie na placach budów lub przekazano osobom fizycznym niebędącym przedsiębiorcami
- zmniejszono zużycie energii elektrycznej w jednostkach produkcji mas mineralno-asfaltowych o 48%
- zwiększono poziom całkowitego zużycia energii ze źródeł odnawialnych o 12,96%
- poprawiono funkcjonowanie systemu zarządzania poprzez doskonalenie dedykowanej aplikacji

- kontynuowano podnoszenie świadomości wśród pracowników Podwykonawców poprzez szkolenia informacyjne
- osiągnięto poziom 99% segregacji wytworzonych odpadów

W perspektywie długoterminowej zgodnie z przyjętą Polityką środowiskową Spółka zobowiązała się do zmniejszenia śladu węglowego w zakresie emisji bezpośrednich o 30%. W 2023 r. nie zrealizowano celów nr 4 tj. ograniczenie emisji bezpośrednich oraz nr 6. zmniejszenie intensywności emisji zanieczyszczeń do powietrza w jednostkach produkcji MMA. Termin osiągnięcia ww. celów ustalono na 2030 r. Spółka jednak już dziś podejmuje działania, które przyczynią się do osiągnięcia założonych celów w przyszłości.

6. ŚRODOWISKOWE EFEKTY DZIAŁALNOŚCI W ODNIESIENIU DO ASPEKTÓW ZNACZĄCYCH

Na podstawie Załącznika IV (Decyzja Komisji z dnia 19.12.2018, Dz. U. UE 2018/2026) w ONDE S.A. wyznaczono kluczowe obszary dla bezpośrednich aspektów środowiskowych w organizacji. W sporządzonej tabeli zestawiono wskaźniki

zużycia w poszczególnych obszarach oraz wskaźniki całkowitego przychodu i produkcji, które stanowią podstawę do obliczenia poszczególnych wskaźników efektywności środowiskowej.

Energia	Jedn.	Wskaźnik A			Wskaźnik B			R=A/B			Zmiana 2023-2022 [%]	Zmiana 2023-2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Zużycie energii elektrycznej	MWh	1541,4	871,31	1425,56	1217,4	1092,9	1083,8	1,27	0,80	1,32	64,98	3,57
Energia wytworzona ze spalania paliw w samochodach, maszynach i urządzeniach	MWh	11019,38	13094,41	15556,26	1217,4	1092,9	1083,8	9,05	11,98	14,35	19,80	58,60
Energia wytworzona ze spalania gazu ziemnego	MWh	5787,13	4099,24	16355,95	1217,4	1092,9	1083,8	4,75	3,75	15,09	302,35	217,71
Energia wytworzona ze spalania oleju opałowego	MWh	348,63	125,47	248,93	1217,4	1092,9	1083,8	0,29	0,11	0,23	100,06	-20,80
Energia wytworzona ze spalania pyłu węglowego	MWh	3069,41	1835,98	6063,49	1217,4	1092,9	1083,8	2,52	1,68	5,59	233,03	121,90
Energia wytworzona z energii cieplnej	MWh	542,06	514,64	484,23	1217,4	1092,9	1083,8	0,45	0,47	0,45	-5,12	-0,71
Całkowite zużycie energii	MWh	22307,61	20541,04	40134,42	1217,4	1092,9	1083,8	18,32	18,79	37,03	97,03	102,09
Materiały	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – produkcja			R=A/B			Zmiana 2023-2022 [%]	Zmiana 2023-2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Całkowite zużycie materiałów do produkcji MMA na WMB	Mg	91479,00	46771,22	185187,75	83331,05	48146,14	178153,38	1,10	0,97	1,04	7,20	-5,31

Odpady	Jedn.	Wskaźnik A – ilość wytworzonych odpadów			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2023- 2022 [%]	Zmiana 2023- 2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
		Odpady niebezpieczne	Mg	313,82	103,35	10,085	1217,4	1092,9	1083,8	0,26		
Odpady inne niż niebezpieczne	Mg	39199,51	104518,98	107831,85	1217,4	1092,9	1083,8	32,20	95,63	99,49	4,04	208,99
Łączna ilość wytworzonych odpadów	Mg	39513,33	104622,33	107841,94	1217,4	1092,9	1083,8	32,46	95,73	99,50	3,94	206,57

Użytkowanie gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności	Jedn.	Wskaźnik A – powierzchnia zajmowanego terenu			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2023- 2022 [%]	Zmiana 2023- 2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
		Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod fundamenty farm wiatrowych	m ²	236800	555200	161600	1217,4	1092,9	1083,8	221,05		
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod produkcję MMA	m ²	44885,81	44885,81	44885,81	1217,4	1092,9	1083,8	36,87	41,07	41,42	0,84	12,33
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod bazę remontowo-magazynową	m ²	19556	19556	19556	1217,4	1092,9	1083,8	16,06	17,89	18,04	0,84	12,33
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod budowę dróg	m ²	-	462202	245376	1217,4	1092,9	1083,8	-	422,91	226,40	-46,47	-
Suma		301241,81	1081843,81	471418	1217,4	1092,9	1083,8	247,45	989,88	434,97	-56,06	-

Emisje	Jedn.	Wskaźnik A – ilość emisji			Wskaźnik B			R=A/B			Zmiana 2023- 2022 [%]	Zmiana 2023- 2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
		Emisja CO ₂ ze spalania paliw (SCOPE 1)	Mg	5199,16	4930,05	9339,19	1217,4	1092,9	1083,8	4,27		
Emisja CO ₂ dla wytwórni mas bitumicznych (Koszalin + Toruń)	Mg	2872,49	1488,71	6575,28	83331,05	48146,14	178153,4	0,034	0,031	0,037	19,363	7,07
Emisje NO _x ze spalania paliw	kg	8741,13	8524,05	11118,05	1217,4	1092,9	1083,8	7,18	7,80	10,26	31,53	42,87

Emisje PM ze spalania paliw	kg	582,99	533,63	812,5	1217,4	1092,9	1083,8	0,48	0,49	0,75	53,54	56,55
					(przychód w mln zł)							
Emisje SO ₂ ze spalania paliw	kg	105,28	42,04	72,67	1217,4	1092,9	1083,8	0,09	0,04	0,07	74,31	-22,47
					(przychód w mln zł)							
Zużycie materiałów budowlanych	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2023-2022 [%]	Zmiana 2023-2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Zużycie betonu	Mg	90589,29	37135,2	61320,6	1217,4	1092,9	1083,8	74,41	33,98	56,58	66,50	-23,96
Zużycie stali	Mg	3921,88	3559,33	8845,77	1217,4	1092,9	1083,8	3,22	3,26	8,16	150,36	153,35
Zużycie kruszywa	Mg	686557,56	259024,47	379903,01	1217,4	1092,9	1083,8	563,95	237,01	350,52	47,89	-37,85
Kable	km	-	4055,37	5000	1217,4	1092,9	1083,8		3,71	4,61	24,33	-
Całkowite zużycie materiałów (bez kabli)	Mg	781068,73	299719	450069,38	1217,4	1092,9	1083,8	641,59	274,24	415,26	51,42	-35,28
Zużycie wody	m ³	-	8665,36	21309,80	1217,4	1092,9	1083,8	-	7,93	19,66	147,98	-

Tabela nr 6.

ONDE na podstawie identyfikacji i oceny bezpośrednich aspektów znaczących po wprowadzeniu aplikacji umożliwiającej zbieranie niezbędnych danych uznała zużycie wody jako aspekt znaczący, który będzie poddawany corocznej analizie.

Zużycie wody w 2023 r. z jednostek stacjonarnych oraz produkcyjnych wyniosło 21309,75 m³. Podsumowanie i analiza poszczególnych wskaźników opisana została w poszczególnych rozdziałach przedstawionych poniżej.

6.1 Emisje zanieczyszczeń do powietrza

Istotnym wskaźnikiem efektów działalności środowiskowej opisanym w niniejszej deklaracji środowiskowej są emisje pochodzące ze spalania paliw i emisje dla wytwórni mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie. Do emisji CO₂ ze spalania paliw (Scope 1) uwzględniono emisje pochodzące ze spalania: ON, PB, gazu ziemnego, oleju opałowego, pyłu węglowego i czynników chłodniczych (R1234A, R1234YF).

Emisje CO₂ ze spalania paliw wyniosły: 9 339,19 Mg (wskaźnik A), po przeliczeniu przez wskaźnik B (przychody w mln zł), wskaźnik efektywności środowiskowej wynosi 8,62 Mg/mln zł., co stanowi wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 91,02%. Tak znaczący wzrost emisji ze spalania paliw związany był ze zwiększeniem zu-

życia gazu ziemnego oraz oleju opałowego będącymi źródłem zasilania dla wytwórni. Emisje CO₂ pochodzące z wytwórni mas bitumicznych wyniosły 6575,28 Mg, co jednostkowo stanowi wzrost w stosunku do roku 2022 o około 5086 ton i po przeliczeniu na jednostkę produkcyjną MMA nastąpił wzrost emisji o 19,4%. Jest to spowodowane zwiększeniem produkcji mas mineralno-asfaltowych aż o 270% w stosunku do 2022 r.

Do ustalenia wielkości emisji NO_x, PM, SO₂ przyjęto zużycie paliwa pochodzące ze spalania w samochodach osobowych i dostawczych, w pojazdach wolnobieżnych, maszynach i urządzeniach oraz oleju opałowego (zasilanie instalacji WMB Toruń) i gazu ziemnego (zasilanie instalacji WMB Koszalin).

Emisje	Jedn.	Wskaźnik A – ilość emisji			Wskaźnik B			R=A/B			Zmiana 2023- 2022 [%]	Zmiana 2023- 2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Emisja CO2 ze spalania paliw (SCOPE 1)	Mg	5199,16	4930,05	9339,19	1217,4	1092,9	1083,8	4,27	4,51	8,62	91,02	101,81
					(przychów w mln zł)							
Emisja CO2 dla wytwórni mas bitumicznych (Koszalin + Toruń)	Mg	2872,49	1488,71	6575,28	83331,05	48146,14	178153,4	0,034	0,031	0,037	19,360	7,07
					(produkcja)							
Emisje NOx ze spalania paliw	kg	8741,13	8524,05	11118,05	1217,4	1092,9	1083,8	7,18	7,80	10,26	31,53	42,87
					(przychód w mln zł)							
Emisje PM ze spalania paliw	kg	582,99	533,63	812,5	1217,4	1092,9	1083,8	0,48	0,49	0,75	53,54	56,55
					(przychód w mln zł)							
Emisje SO2 ze spalania paliw	kg	105,28	42,04	72,67	1217,4	1092,9	1083,8	0,09	0,04	0,07	74,31	-22,47
					(przychód w mln zł)							

Tabela nr 7.

W przypadku spółki głównym, a biorąc pod uwagę skalę, można wskazać, że praktycznie jedynym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza, są wytwórnie mas bitumicznych (dalej nazywane w skrócie WMB), a emisje, o których mowa, wiążą się z produkcją mieszanek mineralno-asfaltowych (dalej nazywane w skrócie MMA). ONDE S.A. po-

siada aktualne pozwolenia administracyjne dotyczące emisji zanieczyszczeń do powietrza wydane dla obydwu lokalizacji wytwórni mas bitumicznych, tj. WMB w Toruniu (WŚiE.6225.04.2023.EP z dnia 18.09.2023 r.) oraz WMB w Koszalinie (WS-II-2.6225.1.2022.AS z dnia 13.01.2022 r.).

Emisja z produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej (MMA)

Spółka ONDE S.A. objęta została obowiązkiem wykonywania okresowych pomiarów wielkości emisji do powietrza na instalacjach WMB w Toruniu. Taki obowiązek nie został nałożony na WMB w Koszalinie. Z troski o stan środowiska spółka monitoruje procesy technologiczne poprzez prowadzenie ścisłej ewidencji ilości wytworzonej mieszanki mineralno-asfaltowej oraz zleca okresowo niezależnym jednostkom pomiarowym prowadzenie pomiarów emisji zanieczyszczeń.

Zgodnie z nałożonym obowiązkiem, w WMB w Toruniu przeprowadzane są pomiary wielkości emisji z częstotliwością raz do roku. Wielkość emisji monitorowana jest przez dokonywanie pomiarów przez akredytowane laboratorium.

W tabelach nr 8, 9, 10 i 11 oraz na wykresach nr 1, 2 i 3 przedstawiono zestawienia zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Toruniu oraz w Koszalinie w okresie 2021-2023. Odnoszono się do nich tak w zakresie bezwzględnym (sumarycznym), jak i względnym (w odniesieniu do wielkości produkcji), by wyznaczyć całościowe oraz jednostkowe poziomy emisji zanieczyszczeń.

W sprawozdawczości dotyczącej emisji zanieczyszczeń do powietrza jako wartość odniesienia dla działalności związanej z produkcją MMA przyjęto:

- czas pracy WMB,
- roczną wielkość produkcji WMB.

L.p.	Nazwa substancji	Wielkość emisji [Mg]		
		2021	2022	2023
1.	SO ₂	0,24	0,11	0,43
2.	CO ₂	1477,24	1003,42	3661,43
3.	Pyły pozostałe	2,05	0,85	2,17
4.	CO	16,54	8,36	30,26
5.	NO _x (w przelicz. na NO ₂)	2,88	1,34	4,69
SUMA		1498,95	1014,08	3698,98

Tabela nr 8. Zestawienie ilości zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Toruniu w okresie 2021-2023

L.p.	Nazwa substancji	Wielkość emisji [Mg]		
		2021	2022	2023
1.	SO ₂	0,08	0,04	0,14
2.	CO ₂	1395,25	485,31	2913,85
3.	Pyły pozostałe	0,60	0,34	1,21
4.	CO	1,0	0,50	18,30
5.	NO _x (w przelicz. na NO ₂)	0,45	0,24	1,48
SUMA		1397,38	486,43	2934,98

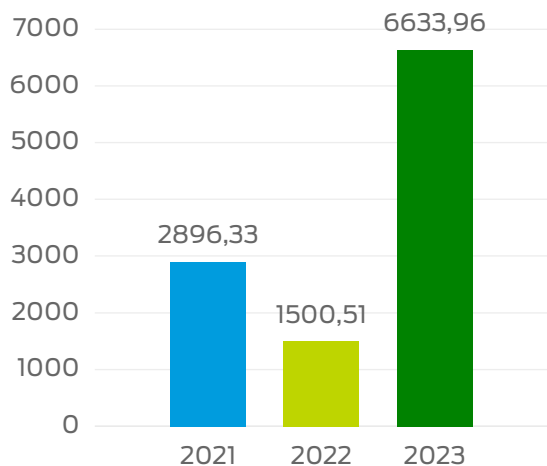
Tabela nr 9. Zestawienie ilości zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Koszalinie w okresie 2021-2023

	2021	2022	2023
Ilość wyprodukowanej MMA [Mg] przez WMB Toruń	34091,09	18873,69	71853,48
Ilość wyprodukowanej MMA [Mg] przez WMB Koszalin	49239,96	29272,45	106299,9
SUMA	83331,05	48146,14	178153,38

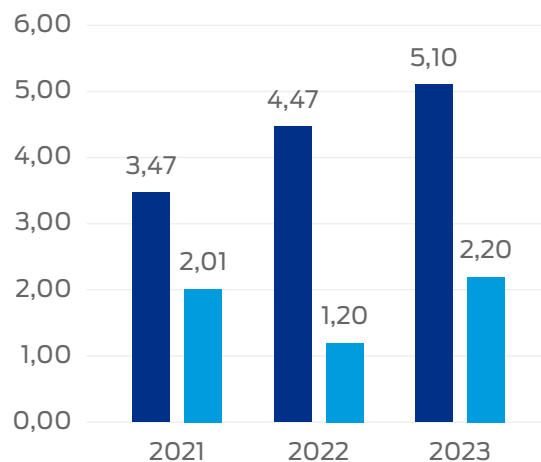
Tabela nr 10. Ilość masy mineralno-asfaltowej wyprodukowanej w latach 2021-2023 przez WMB w Toruniu i WMB w Koszalinie

	2021	2022	2023
Wielkość emisji [Mg]	2896,33	1500,51	6633,96
Czas pracy WMB [h]	1126	631,5	2060,5
Wskaźnik emisji jednostkowej na czas pracy (wielkość emisji/czas pracy WMB)	2,57	2,38	3,22
Wskaźnik emisji jednostkowej na wielkość produkcji (wielkość emisji/wielkość produkcji WMB)	0,03	0,01	0,04

Tabela nr 11. Zbiorcze zestawienie zanieczyszczeń wyemitowanych, w tym w zakresie jednostkowym, przez WMB Toruń i WMB Koszalin w okresie 2021-2023

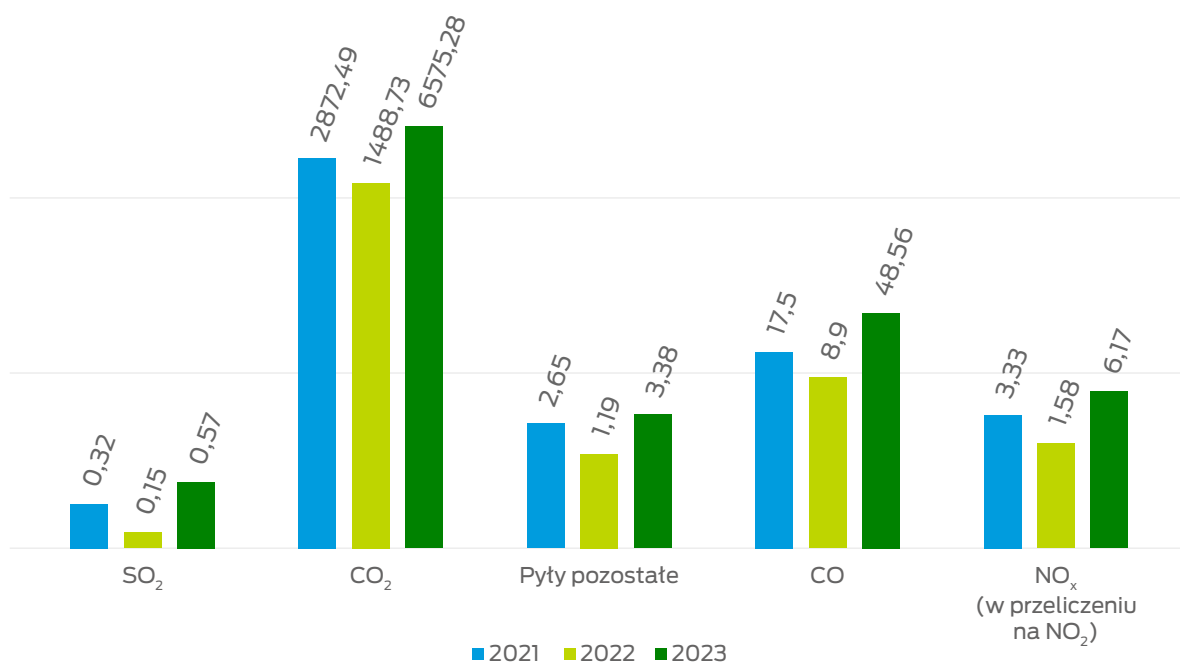
Wykres nr 1. Zbiorcze zestawienie wyemitowanych zanieczyszczeń dla WMB Toruń i WMB Koszalin [Mg]

Wykres nr 2. Porównanie catkowej emisji zanieczyszczeń do powietrza do czasu pracy wytwórni mas bitumicznych w latach 2021-2023 [Mg]

Analiza tabel nr 8 i 9 pozwala na jednoznaczne stwierdzenie że poziom zanieczyszczeń emitowanych przez obydwie Wytwórnie wzrósł w okresie 2023-2022 o 342%. Dotyczy to głównie emisji CO₂,

stanowiącego 99% emisji zanieczyszczeń emitowanych przez te instalacje do powietrza. Na tak znaczny wskazany wzrost wpływ miało prawie czterokrotne zwiększenie produkcji mas bitumicznych.

Wykres nr 3. Zbiorcze zestawienie zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w okresie 2021-2023 [Mg]

Jak wskazano powyżej, emisje innych zanieczyszczeń niż CO₂ stanowią około 1% wszystkich zanieczyszczeń do powietrza emitowanych przez ONDE S.A. Zostały one pokazane osobno w powyższych tabelach nr 8 i 9. Ze względu natomiast na ich niewielki udział bezwzględny oraz względny w sumie i wadze jakościowej zanieczyszczeń, nie stanowiły celu szczegółowego wnioskowania. Oparto się ono głównie na stwierdzeniu zgodności ich poziomów z uwarunkowaniami prawnymi, w tym na nieprzekraczaniu dopuszczalnych ich poziomów, posiadaniu pozwoleń na emisje oraz dążeniu do zmniejszania wartości emisji.

6.1.1 Emisje gazów cieplarnianych

Wielkość emisji obliczono w oparciu o metodykę GHG Protocol – Revised Edition, wspierając się dodatkowo wskazaniem normy ISO 14067:2018 oraz wskaźnikami jednostkowymi Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBIZE) i Urzędu Regulacji Energetyki (URE). W zakres wyliczeń emisji bezpośredniej gazów cieplarnianych Grupy ONDE w 2023 r. weszły emisje CO₂, CH₄ oraz N₂O, przy zastosowaniu przeliczeń do CO₂e, zgodnie z wartościami Global Warming Potential podanymi w wydaniu V raportu IPPC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Wskaźnik emisyjności dla czynników chłodniczych R134A i R1234YF pochodzi z bazy opublikowanej przez DEFRA (Department for Environment Food and Rural Affairs) – dalej baza DEFRA. Emisje gazów cieplarnianych definiowane jako bezpośrednie to emisje ze źródeł, które stanowią własność przedsiębiorstwa przedstawiającego sprawozdanie lub są przez niego kontrolowane. Pośrednie energetyczne emisje gazów cieplarnianych to emisje pochodzące z wytwarzania pozyskanej i zużytej energii elektrycznej, pary, ciepła lub chłodu. W ramy wyliczeń emisji pośredniej energetycznej gazów cieplarnianych Grupy

W związku ze zwiększeniem czasu pracy oraz produkcji na dwóch wytwórniach zaobserwowano w roku 2023 r. wzrost wszystkich emitowanych zanieczyszczeń w stosunku do 2022 r. Korelacja poziomu zanieczyszczeń obserwowana w poniższych tabelach z poziomem produkcji MMA pokazuje w przypadku każdego z nich podobne wartości co świadczy o jej wysokim i względnie stałym poziomie. Należy podkreślić, że pomimo tak znacznego wzrostu produkcji emisje nadal mieszczą się w zakresie dopuszczalnych norm.

ONDE w 2023 roku weszły emisje CO₂, wyznaczone w oparciu o metodyki location-based i market-based. Emisję energii cieplnej obliczono na podstawie wartości przedstawionej na fakturach, natomiast emisje z energii elektrycznej stanowią estymację opartą na rzeczywistych danych (takich jak koszty zużycia energii). Wszystkie wskaźniki i przeliczniki służące do wyliczenia śladu węglowego użyto tylko ze wskazanych powyżej źródeł (URE, KOBIZE, DEFRA – Department for Environment Food and Rural Affairs).

Poniżej zaprezentowano wyniki obliczeń dla Zakresów (Scope) 1 i 2. W 2023 roku suma emisji gazów cieplarnianych wygenerowanych przez Grupę ONDE w Zakresie (Scope) 1 i w Zakresie (Scope) 2 wg metody market based wyniosła 9912,73 tCO₂e (ekwiwalentu dwutlenku węgla). Oznacza to wzrost wielkości emisji w stosunku do roku 2022 o 92,66%. Suma emisji GHG według metody location-based była wyższa w porównaniu do wyników otrzymanych metodą market based i wyniosła 10452,06 tCO₂e, ponieważ metoda ta nie uwzględnia gwarancji pochodzenia energii z OZE ani różnic w emisyjności poszczególnych dostawców.

	2021	2022	2023	Zmiana 2023-2022	Zmiana 2023-2021
SUMA EMISJI BEZPOŚREDNICH eCO ₂ (SCOPE 1) [Mg]	5 318,51	4 955,65	9 339,19	88,46%	75,60%
SUMA EMISJI POŚREDNICH eCO ₂ (SCOPE 2) [Mg] (metoda market-based)	565,93	189,53	573,54	202,61%	1,35%
SUMA EMISJI POŚREDNICH eCO ₂ (SCOPE 2) [Mg] (metoda location-based)	1 263,93	806,42	1 112,87	38,00%	-11,95%
SUMA EMISJI eCO ₂ (SCOPE 1 + SCOPE 2) [Mg] (metoda market-based)	5884,43	5 145,18	9 912,73	92,66%	68,46%
SUMA EMISJI eCO ₂ (SCOPE 1 + SCOPE 2) [Mg] (metoda location-based)	6582,43	5762,07	10 452,06	81,39%	58,79%

W 2023 r. po raz drugi publikujemy wyodrębnione emisje metanu i podtlenku azotu ze spalania różnego rodzaju paliw. Obliczenie emisji CH₄, NO₂ dokonano w oparciu o GHG Protocol zgodnie z wartościami „Global

Warming potential” podanymi w wydaniu V raportu IPPC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Emisje CH₄ i N₂O wchodzi w skład emisji bezpośrednich i ich wartości dla CH₄ i N₂O w roku 2023 wyniosły:

CH ₄ i N ₂ O	2022	2023	Zmiana 2023-2022
Wartość emisji CH ₄ w t eCO ₂	15,63	23,73	51,80
Wartość emisji N ₂ O w t eCO ₂	9,97	16,41	64,63

W 2023 r. po raz drugi w ONDE również dokonano obliczenia emisji biogenicznych. Są one

raportowane „Outside of scopes” zgodnie z wytycznymi GHG Protocol.

Emisje biogeniczne	Rodzaj paliwa	Wynik teCO ₂ 2022	Wynik teCO ₂ 2023
	benzyna	48,47	75,86
	olej napędowy	84,09	182,89
	Suma	132,56	258,75

6.1.2 Emisja zanieczyszczeń ze spalania paliw

Emisje ze spalania paliw i związane z tym wskaźniki w zakresie CO₂, SO₂, NO_x, PM opisane zostały w pkt. 6.1.

W ramach swojej działalności ONDE S.A. wykonuje zadania obejmujące m.in. budowę, modernizację i remonty dróg, budowę farm wiatrowych oraz farm fotowoltaicznych. Źródłem emisji do powietrza w tym zakresie jest praca maszyn, sprzętu i samochodów pracujących na budowach zlokalizowanych na terenie całego kraju. Zużycie paliw jest rejestrowane przez ONDE S.A. poprzez zbieranie

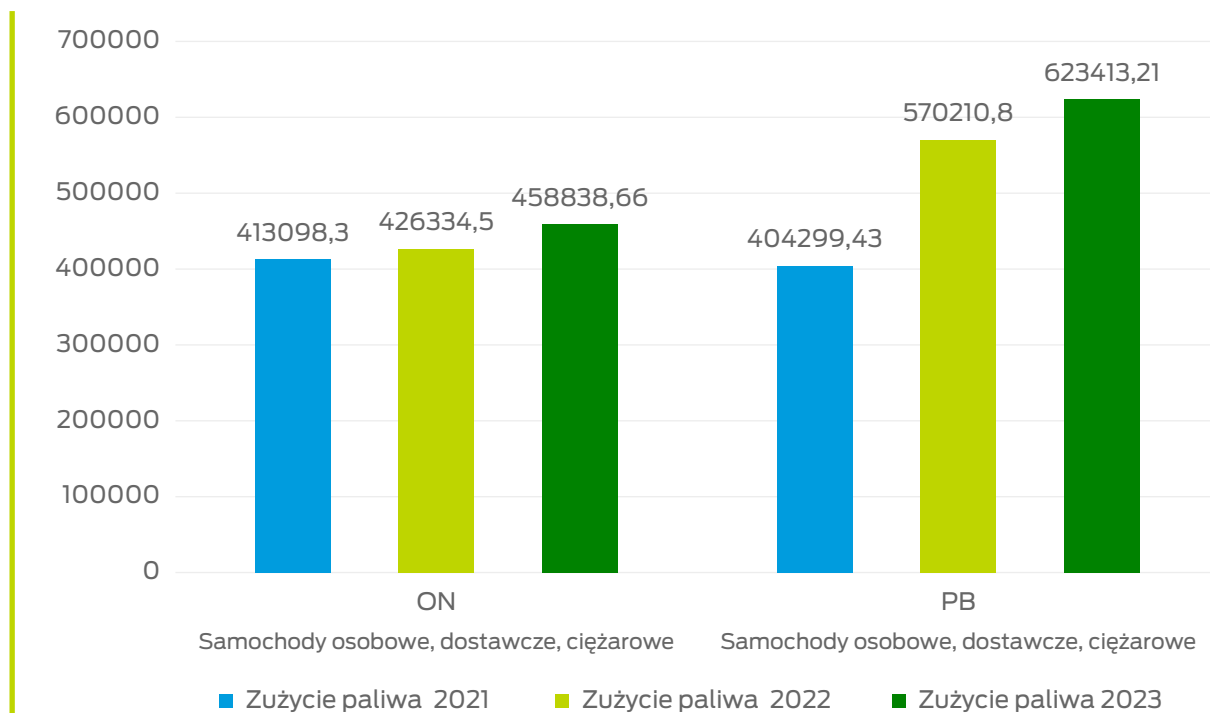
danych gromadzonych w specjalnej aplikacji (od 2022 r.). W poniższych tabelach nr 12, 13 i 14 oraz na wykresach 4 i 5 przedstawiono podstawowe dane z tego zakresu dla lat 2021–2023.

W analizie dotyczącej emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw w procesie budowlanym jako wartość odniesienia przyjęto:

- liczbę przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach.

SAMOCHODY		ZUŻYCI PALIWA [Mg]		
RODZAJ	Rodzaj paliwa	2021	2022	2023
Samochody osobowe, dostawcze, ciężarowe	ON	413098,30	426334,5	458838,66
Samochody osobowe, dostawcze, ciężarowe	PB	404299,43	570210,8	623413,21
SUMA		817397,73	996545,3	1082251,87

Tabela nr 12. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w głównych grupach samochodów ONDE S.A. w latach 2021-2023

Wykres nr 4. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w głównych grupach samochodów ONDE S.A. w latach 2021-2023

Komentarz: Porównując ostatnie lata odnotowuje się wzrost zużycia paliwa w autach osobowych, dostawczych i ciężarowych. Wzrost w ww.

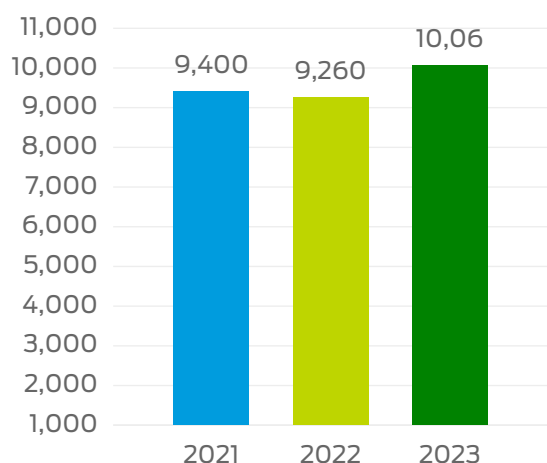
zakresie związany jest z corocznym powiększaniem floty aut w Spółce.

MASZYNY I URZĄDZENIA			
Rodzaj paliwa	2021	2022	2023
ON	317016,80	336749,48	489744,683
PB	-	14283,13	29567,25

Tabela nr 13. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w maszynach i urządzeniach ONDE S.A. w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba przepracowanych roboczogodzin	33738,5	37899,05	51604

Tabela nr 14. Liczba przepracowanych roboczogodzin przez maszyny i urządzenia ONDE S.A. w latach 2021-2023

Wykres nr 5. Porównanie ilości zużytego paliwa [ON] do liczby przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach w latach 2021-2023

Komentarz: Przedstawiony współczynnik obliczono na podstawie całkowitego zużycia paliwa do liczby przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach w ciągu roku. Mimo znacznego zwiększenia zużycia paliwa oraz liczby przepracowanych roboczogodzin, spowodowanych zwiększoną realizacją inwestycji drogowych, obliczony współczynnik utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

6.2 Efektywność energetyczna

Energia	Jedn.	Wskaźnik A			Wskaźnik B			R=A/B			Zmiana 2023-2022 [%]	Zmiana 2023-2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Zużycie energii elektrycznej	MWh	1541,4	871,31	1425,56	1217,4	1092,9	1083,8	1,27	0,80	1,32	64,98	3,89
Energia wytworzona ze spalania paliw w samochodach, maszynach i urządzeniach	MWh	11019,38	13094,41	15598,311	1217,4	1092,9	1083,8	9,05	11,98	14,39	20,12	59,01
Energia wytworzona ze spalania gazu ziemnego	MWh	5787,13	4099,24	16355,947	1217,4	1092,9	1083,8	4,75	3,75	15,09	302,34	217,47
Energia wytworzona ze spalania oleju opałowego	MWh	348,63	125,47	248,93	1217,4	1092,9	1083,8	0,29	0,11	0,23	100,06	-19,79
Energia wytworzona ze spalania pyłu węglowego	MWh	3069,41	1835,98	6063,49	1217,4	1092,9	1083,8	2,52	1,68	5,59	233,03	121,90
Energia wytworzona z energii cieplnej	MWh	542,06	514,64	484,233	1217,4	1092,9	1083,8	0,45	0,47	0,45	-5,12	-0,71
Całkowite zużycie energii	MWh	22307,61	20541,04	40176,471	1217,4	1092,9	1083,8	18,32	18,79	37,07	97,23	102,31

Tabela nr 15.

W 2023 roku ONDE zwiększyło udział odnawialnych źródeł w naszym miksie energetycznym. Zwiększyło się jednak także całkowite zużycie energii podyktowane zwiększeniem naszej aktywności rynkowej oraz rozwoju Firmy.

Całkowite zużycie energii (z ujęciem energii ze spalania paliw) ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych przez ONDE w 2023 roku wyniosło 144 635,30 GJ (40 176,47 MWh), co oznacza wzrost o 97,23% w stosunku do poprzedniego roku, oraz wzrost w stosunku do roku 2021 o 102,31%.

Wielkości zużyć zestawiono z przychodami Grupy ONDE odpowiednio za lata 2021 (1 217,4 mln zł), 2022 (1 092,9 mln zł), 2023 (1 083,8 mln zł).

Zużycie samej energii elektrycznej w 2023 roku wyniosło 5132,02 GJ (1425,56 MWh), co oznacza wzrost o 64,98% w stosunku do poprzedniego roku, a do roku 2021 wzrost o 3,89%. Widoczny wzrost energii elektrycznej spowodowany jest prawie czterokrotnym zwiększeniem produkcji mas bitumicznych na wytwórniach w Toruniu i Koszalinie, które generują największe zużycie energii elektrycznej dla całej Spółki.

6.3 Zużycie materiałów

Na naszych budowach najistotniejsze materiały wskazane w poniższej tabeli zaliczane są do grupy materiałów nieodnawialnych takich jak beton, stal, kruszywa wykorzystywane do budowy dróg (wskaźnik A), a przy produkcji mas mineralno-asfaltowych mączka wapienna, kruszywa i asfalt (wskaźnik B). Budując farmy fotowoltaiczne i wiatrowe ONDE zakupuje znaczne ilości kabli, dlatego zostały one również zakwalifikowane jako istotny materiał nieodnawialny.

Zużycie materiałów na Wytwórniach Mas Bitumicznych odniesiono do ilości wyprodukowanej masy mineralno-asfaltowej (wskaźnik B), a na budowach do przychodów w mln zł (wskaźnik B).

Zaobserwowany wzrost dla wszystkich wyszczególnionych materiałów w tabeli nr 16 spowodowany był wykorzystaniem większej ilości materiałów do budowy fundamentów, drogowych obiektów inżynierskich oraz zwiększeniem produkcji mas bitumicznych.

Zużycie materiałów budowlanych	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2023-2022 [%]	Zmiana 2023-2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Zużycie betonu	Mg	90589,29	37135,2	61320,6	1217,4	1092,9	1083,8	74,41	33,98	56,58	66,50	-23,96
Zużycie stali	Mg	3921,88	3559,33	8845,77	1217,4	1092,9	1083,8	3,22	3,26	8,16	150,36	153,35
Zużycie kruszywa	Mg	686557,56	259024,47	379903,01	1217,4	1092,9	1083,8	563,95	237,01	350,52	47,89	-37,85
Kable	km	-	4055,37	5000	1217,4	1092,9	1083,8		3,71	4,61	24,33	-
Całkowite zużycie materiałów (bez kabli)	Mg	781068,73	299719	450069,38	1217,4	1092,9	1083,8	641,59	274,24	415,26	51,42	-35,28

Materiały	Jedn.	Wskaźnik A – zużycie			Wskaźnik B – produkcja			R=A/B			Zmiana 2023-2022 [%]	Zmiana 2023-2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Całkowite zużycie materiałów do produkcji MMA na WMB	Mg	91479,00	46771,22	185187,75	83331,05	48146,14	178153,38	1,10	0,97	1,04	7,20	-5,31

Tabela nr 16.

ONDE ściśle nadzoruje proces produkcyjny na Wytwórni Mas Bitumicznych wykonując ją zgodnie z ustalonymi recepturami i przyjętymi reżimami technologicznymi określonymi w zakładowej kontroli produkcji.

Na realizacjach Farm Wiatrowych i fotowoltaicznych ONDE realizuje swoje prace głównie wspie-

rając się swoimi podwykonawcami, którzy mają w zakresie wykonanie prac wraz z materiałem określonym w dokumentacji projektowej.

Większość budów ONDE w roku 2023 wykonywało na projektach powierzonych od inwestora.

6.4 Odpady

Odpady	Jedn.	Wskaźnik A – ilość wytworzonych odpadów			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2023- 2022 [%]	Zmiana 2023- 2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Odpady niebezpieczne	Mg	313,82	103,35	10,085	1217,4	1092,9	1083,8	0,26	0,09	0,01	-90,16	-96,39
Odpady inne niż niebezpieczne	Mg	39199,51	104518,98	107831,85	1217,4	1092,9	1083,8	32,20	95,63	99,49	4,04	208,99

Tabela nr 17.

Odpady wytworzone przez ONDE powstają w wyniku: prowadzonych robót budowlanych, działania instalacji wytwórni mas bitumicznych w Toruniu i w Koszalinie a także konserwacji oraz naprawy pojazdów i sprzętu w serwisie i bazie sprzętu. Prowadzimy działania mające na celu minimalizację ilości wytwarzanych odpadów oraz realizujemy cykliczne szkolenia kształtujące świadomość środowiskową pracowników oraz podwykonawców.

Gospodarka odpadami w ONDE prowadzona jest zgodnie z zasadami ustawy o odpadach i w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska. W pierwszej kolejności odpady są poddawane odzyskowi lub unieszkodliwiane w miejscu ich powstawania. Jeśli jest to niemożliwe z przyczyn technologicznych, są przekazywane poza budowę celem odzysku, ponownego użycia lub unieszkodliwienia. Wszystkie odpady, w tym odpady niebezpieczne, są przekazywane tylko odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia. W 2023 r. wprowadziliśmy do zapisów kontraktowych z podwykonawcami wymóg segregacji odpadów. Dążymy w spółce do jak największego stopnia segregacji odpadów budowlanych i rozbiór-

kowych u źródła, czyli bezpośrednio na budowie co pozwoli na spełnienie zbliżających się wymagań taksonomicznych i prawnych w związku ze zmianami w ustawie o odpadach.

W 2023 roku w ONDE S.A. wytworzonych zostało łącznie 107 841,939 Mg odpadów. Ponad 99,99% z nich (107 831,85 Mg) to odpady inne niż niebezpieczne. Odpady niebezpieczne stanowią jedynie 0,01% (10,085 Mg) wszystkich odpadów wytwarzanych w spółce. Należy zwrócić uwagę, że masa odpadów niebezpiecznych zmniejszyła się r/r dziesięciokrotnie. Ma to związek z zakończeniem robót rozbiórkowych na budowie drogi S3, skąd pochodził główny strumień odpadów niebezpiecznych w 2022 r. (97,98 Mg). Źródła danych do uzyskania informacji o ilości wytworzonych odpadów pochodzą z ministerialnej bazy BDO.

W odniesieniu do przychodów, poziom wskaźnika z wytworzonych odpadów wyniósł 99,5 Mg/mln zł. Przedstawiono to w poniższych tabelach. Nieznaczny wzrost wskaźnika spowodowany został głównie poprzez zwiększenie wytworzonych odpadów o kodzie 17 03 02. Zwiększenie ww. strumienia odpadów związane było zwiększeniem liczby wykonywanych

kontraktów remontowych na inwestycjach liniowych.

W 2023 roku gospodarka odpadami w ONDE prowadzona była w oparciu o wydaną decyzję administracyjną na przetwarzanie odpadów (WGK.6233.GO.16.2015.RT z dnia 16.02.2015 r. wraz z Decyzjami zmieniającymi z dnia 20.12.2019 r. WGK.GO.6233.23.2019.RT oraz WGK.GO.6233.7.2022.RT z dnia 22.02.2022 r. oraz WGK.GO.6233.2.2024.RT z dnia 14.02.2024 r.). Na zdjęciu nr 1 pokazano sposób organizacji miejsc do segregacji odpadów – przykład z budowy PV Pakość.

Zdjęcie nr 1. Segregacja odpadów na przykładzie budowy PV Pakość

BDO MANAGER

W ONDE S.A. do ewidencji odpadów wykorzystywana jest dodatkowa aplikacja BDO MANAGER. Rozwiązania funkcjonalne zaprojektowane w aplikacji redukują do minimum zaangażowanie użytkowników (w tym kierowników budów) w procesie zarządzania kartami przekazania odpadów.

Aplikacja umożliwia generowanie nowych kart w sposób szybki i prosty oraz posiada wygodne zarządzanie ich statusami. Automatyczne powiadomienia umożliwiają monitorowanie procesu przekazania odpadów, a w przypadku odrzucenia karty

szybką korektę, bez konieczności wstrzymywania tego procesu.

Dodatkową zaletą aplikacji jest automatyczne generowanie Kart Ewidencji odpadów na podstawie zatwierdzonych Kart Przekazania odpadów. Aplikacja automatycznie przekazuje informacje do Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO).

W poniższej Tabeli nr 18 przedstawiono dane dotyczące ilości odpadów wytworzonych przez ONDE S.A. w latach 2021-2023.

BDO manager zajmie się **ewidencją odpadów**,
a Ty skup się na tym co robisz najlepiej ...

Kod podgrupy odpadów	Nazwa podgrupy odpadów	Masa odpadów [Mg]		
		2021	2022	2023
01 04	Odpady z fizycznej i chemicznej przeróbki kopalin innych niż rudy metali	526,54	204,38	813,84
07 01	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania podstawowych produktów przemysłu chemii organicznej	0	0	0,23
07 02	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania tworzyw sztucznych oraz kauczuków i włókien syntetycznych	0,52	0,5	0
08 01	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania oraz usuwania farb i lakierów	0	0,0048	0,12
13 01	Odpadowe oleje hydrauliczne	0	0	0
13 02	Odpadowe oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	3,44	2,69	6,13
13 08	Odpady olejowe nieujęte w innych podgrupach	0	0	0,07
14 06	Inne chlorowcoorganiczne rozpuszczalniki i mieszaniny Inne chlorowcoorganiczne rozpuszczalniki i mieszaniny rozpuszczalników	0,3	0,05	0,11
15 01	Odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi)	22,778	119,311	161,735
15 02	Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne	2,582	0,578	0,66
16 01	Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy (włączając maszyny pozadrogowe), odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów (z wyłączeniem grup 13 i 14 oraz podgrup 16 06 i 16 08)	8,16	9,29	3,29
16 02	Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych	0,1	24,18	30,099
16 05	Gazy w pojemnikach ciśnieniowych i zużyte chemikalia	0,18	0	0
16 06	Baterie i akumulatory	0	0,4	2,08
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty, ceramika)	4775,599	25221,28	3772,43
17 02	Drewno	19,71	11,42	395,52
17 03	Mieszanki bitumiczne, smoła i produkty smółowe	806,22	982,26	12842,395
17 04	Żelazo i stal	10,31	7,766	27,09
17 05	Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03	33087	77855,27	89641,23
17 06	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,5	0,16	2,84
17 09	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	249,39	182,785	141,17
20 03	Inne odpady komunalne	0	0	0,9
SUMA		39513,329	104622,3248	107841,939

Tabela nr 18. Masa odpadów wytworzonych przez ONDE S.A. w latach 2021-2023

Odpady pochodzące z remontów, budowy obiektów drogowych i utrzymania dróg są poddawane odzyskowi poprzez kruszenie. Następnie wykorzystuje się je przy budowie i remontach dróg, realizując w ten sposób zasady gospodarki o obiegu zamkniętym, wpisujące się, jak wspo-

minano wcześniej, jako jedna z grup celowych Europejskiego Zielonego Ładu. W ramach prowadzonej gospodarki odpadami ONDE S.A. prowadzi również odzysk odpadów o kodach 17 01 01, 17 01 81 oraz 17 03 02 poprzez przetworzenie ich w procesie R5.

6.5 Bioróżnorodność biologiczna

Wskaźnik użytkowania gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności.

Użytkowanie gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności	Jedn.	Wskaźnik A – powierzchnia zajmowanego terenu			Wskaźnik B – przychody (w mln zł)			R=A/B			Zmiana 2023-2022 [%]	Zmiana 2023-2021 [%]
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023		
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod fundamenty farm wiatrowych	m ²	236800	555200	161600	1217,4	1092,9	1083,8	221,05	508,01	149,11	-70,65	-32,55
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod produkcję MMA	m ²	44885,81	44885,81	44885,81	1217,4	1092,9	1083,8	36,87	41,07	41,42	0,84	12,33
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod bazę remontowo-magazynową	m ²	19556	19556	19556	1217,4	1092,9	1083,8	16,06	17,89	18,04	0,84	12,33
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod budowę dróg	m ²	-	462202	245376	1217,4	1092,9	1083,8	-	422,91	226,40	-46,47	-
Suma		301241,81	1081843,81	471418	1217,4	1092,9	1083,8	247,45	989,88	434,97	-56,06	-

Tabela nr 19.

Wskaźnik dotyczący efektywności środowiskowej gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności został określony na podstawie sumy zajmowanej powierzchni terenu na Wytwórnich Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie, całkowitej powierzchni gruntów pod budowę fundamentów turbin wiatrowych oraz gruntów zajmowanych przez bazę

remontowo-magazynową. W 2022 r. po raz pierwszy w deklaracji uwzględniono powierzchnię zajmowanego gruntu pod wybudowane drogi wykonane z MMA co spowodowało znaczny wzrost wskaźnika. W powyższym zestawieniu nie ujęto obszaru wykorzystanego pod montaż paneli fotowoltaicznych ponieważ teren pozostaje w stanie naturalnym.

Wskaźnik użytkowania gruntów (wskaźnik A) w odniesieniu do przychodów (wskaźnik B) kształtuje się na poziomie 434,97 m²/mln zł.

ONDE S.A. ma minimalny wpływ na gleby, a także na zmniejszenie bioróżnorodności biologicznej, mimo to stara się uczestniczyć w pracach nad podnoszeniem obecnego poziomu bioróżnorodności, co pokazano poniżej.

Podczas realizacji budów minimalizacja oddziaływania spółki na bioróżnorodność przejawia się poprzez:

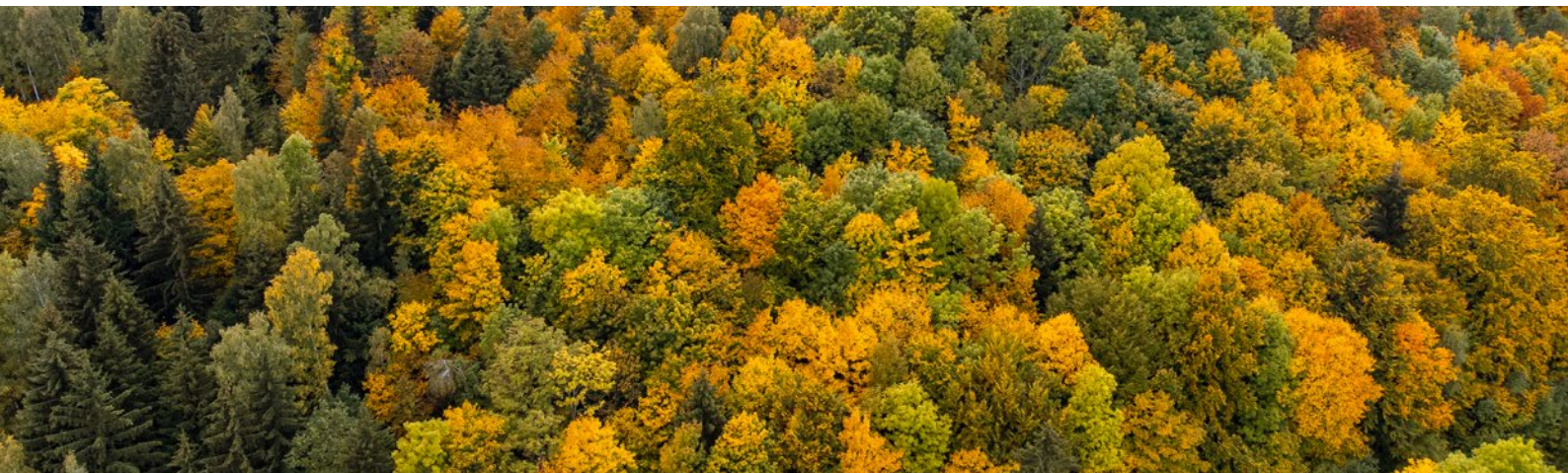
- lokalizację zapleczy budowy, magazynów itp. w pierwszej kolejności na terenach już zagospodarowanych i przekształconych,
- przywrócenie terenu prac do stanu sprzed budowy,
- przenoszenie roślin w inne miejsca i realizowanie nasadzeń kompensacyjnych,
- ograniczenie do minimum wycinki drzew,
- zabezpieczanie przed uszkodzeniem mechanicznym drzew, znajdujących się w strefie oddziaływania budowy,
- przenoszenie na nowe stanowiska ptaków i gadów ze zbiorników wodnych kolidujących z prowadzonymi robotami,
- transportowanie materiałów i surowców przede wszystkim z wykorzystaniem wyznaczonych już pasów drogowych,
- zatrzymywanie robót budowlanych w przypadku pojawienia się zwierząt w strefie inwestycji,
- dostosowania harmonogramu prowadzenia prac do cyklu przyrodniczego.

Spółka posiada zbiornik oleju opałowego wykorzystywanego do zasilania otaczarki na WMB w To-

runiu. Na terenie ww. jednostki produkcyjnej spółka w 2021 r. zrealizowała posadowienie zbiornika naziemnego na olej opałowy. W związku z pojemnością nieprzekraczającą 5 m³ zbiornik nie wymaga pozwolenia na budowę, ale został zgłoszony do odpowiedniego organu administracyjnego.

Na terenie bazy remontowo-magazynowej przy ul. Polnej w Toruniu wszelkie prace naprawcze i konserwacyjne pojazdów, maszyn, a także magazynowanie preparatów i substancji niebezpiecznych prowadzone są w sposób możliwie maksymalny pozwalający ochronić glebę i ekosystemy wodne przed zanieczyszczeniem. W przypadku awarii maszyn na placach budów prowadzonych przez spółkę, konieczne prace prowadzone są przy stosowaniu mat sorpcyjnych, zabezpieczających grunt przed dostaniem się do niego substancji niebezpiecznych. W magazynach substancji niebezpiecznych i odpadów stasowane są tace i wanny ochronne. We wszystkich jednostkach organizacyjnych i produkcyjnych firmy ONDE S.A. obowiązuje instrukcja na wypadek stwierdzenia wycieku substancji niebezpiecznej.

Podczas prowadzonych robót, zgodnie z obowiązkami nakładanymi w Decyzjach środowiskowych, jak również coraz częstszymi wymogami Inwestorów, spółka zagospodarowuje ponownie na swoich placach budów masy ziemne powstające z robót ziemnych. Doskonałym przykładem dla wypełniania ww. obowiązku jest budowa sztandarowa ONDE S.A. – budowa drogi S3 Legnica-Lubawka, na której, zgodnie z wymaganiami kontraktowymi, spółce udało się zagospodarować na placu budowy grunty rodzime z wykopu wraz z humusem w ilości 95%.

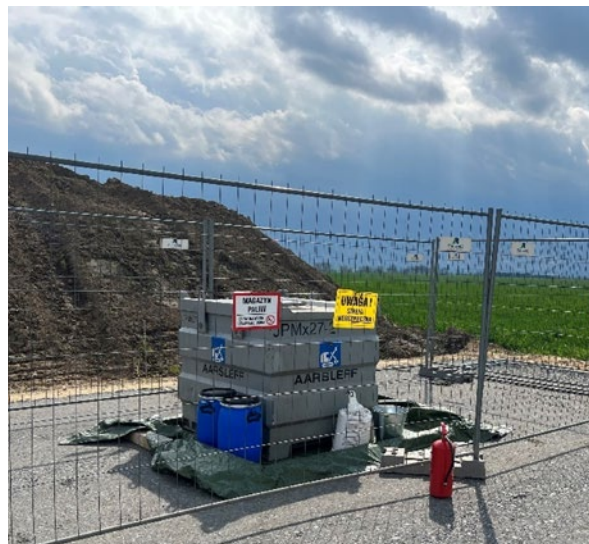

Ochrona fauny i flory na budowach prowadzonych przez ONDE S.A.

- W celu zminimalizowania ewentualnych skutków wycieków substancji niebezpiecznych, na każdej budowie prowadzonej przez ONDE S.A. stosuje się apteczki ekologiczne zawierające sorbent oraz organizuje miejsca czyszczenia urządzeń zanieczyszczonych betonem, mieszankami cementowo-wapiennymi lub gipsowymi.

Przykład organizacji miejsca do mycia betonowozów

Miejsce do tankowania paliwa z uszczelnionym podłożem oraz sorbentem na wypadek wycieku

Miejsce do tankowania paliwa z uszczelnionym podłożem oraz sorbentem na wypadek wycieku

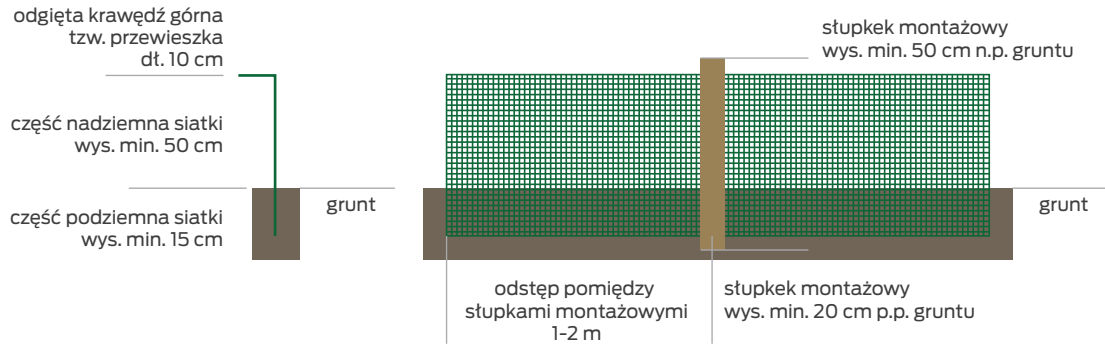
Miejsce do tankowania paliwa z uszczelnionym podłożem oraz sorbentem na wypadek wycieku

- Zapewnienie ochrony drzew i krzewów według poniższych sposobów:
 - drzewa i krzewy rosnące w skupiskach – stosowanie wygradzenia zbiorowego (obarcowanie systemowe, wygradzenia panelowe, wygradzenia siatkowe),
 - drzewa i krzewy rosnące pojedynczo – stosowanie zabezpieczeń przypniowych (ostony przypniowe drewniane lub gumowe).

Ostony przypniowe drzew na budowie na przykładzie „Przebudowy Drogi Wojewódzkiej 163 w Kotobrzegu”

- Zapewnienie ochrony ptaków podczas prac budowlanych oraz minimalizacja strat w populacji podczas prac budowlanych poprzez stosowanie wygradzeń, uniemożliwiających wtargnięcie ptaków na plac budowy.

Zastosowanie wygradzeń na budowie PV Buszkowo

Zastosowanie wygradzeń na budowie Obwodnicy Lubrańca

- Ochrona siedlisk ptaków poprzez podejmowanie działań prewencyjnych uniemożliwiających zagnieżdżanie się ptaków (głównie jaskótek brzegówek) na terenie prowadzonych robót:
 - niepozostawianie stromych ścian w skarpach wykopów, składowanych urobkach,
 - w przypadku zagnieżdżenia się ptaków – ogrodzenie i oznaczenie siedliska, zaprzestanie prowadzenia prac w danym miejscu do momentu opuszczenia gniazd przez młode osobniki.

- Działania kompensacyjne na inwestycjach. W ramach działań kompensacyjnych na budowie FW Dębsk stworzono biotop zastępczy dla płazów i gadów oraz siedliska zastępcze dla jaskótek brzegówek Riparia Riparia.

7. POŚREDNI POZYTYWNY WPŁYW DZIAŁALNOŚCI ONDE S.A. NA ŚRODOWISKO

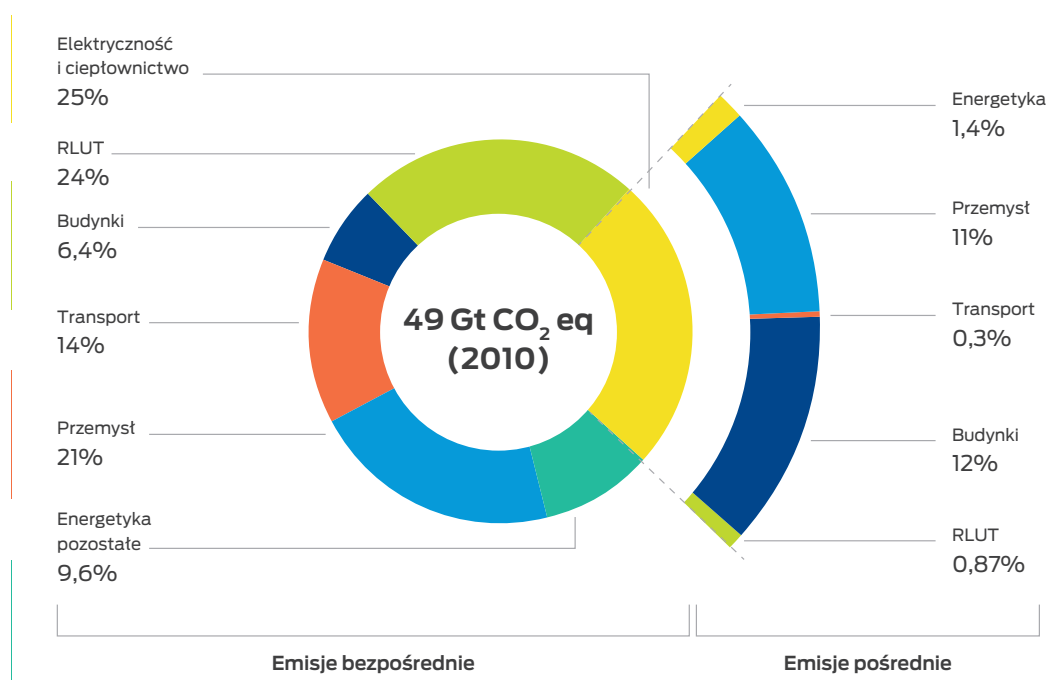
ONDE S.A. w sposób świadomy i w bardzo szerokim zakresie oferuje i wdraża rozwiązania służące ochronie środowiska oraz klimatu. Warto bowiem zauważyć, że podstawowymi usługami oferowanymi przez przedsiębiorstwo jest budowa oraz obsługa farm i innych rodzajów instalacji wiatrowych, farm i pokrewnych instalacji fotowoltaicznych, a także ich infrastruktury. Rozwiązania te w sposób bezpośredni wiążą się z dwoma głównymi kierunkami celów zapisanych w strategii Europejskiego Zielonego Ładu Unii Europejskiej, którymi są:

- ograniczanie śladu węglowego (carbon foot-

print) w kierunku pozostania przez Europę kontynentem neutralnym klimatycznie,

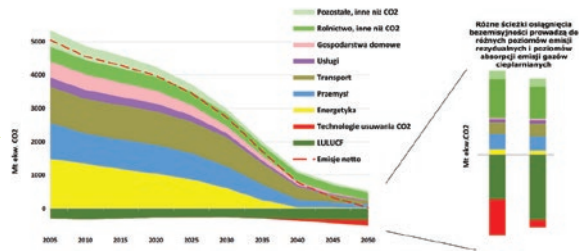
- ograniczanie śladu środowiskowego (life cycle assessment), w kierunku realizacji idei zasobowości, poprzez wdrożenie zasad gospodarki w obiegu zamkniętym.

Pierwszy z tych elementów wiąże się z niebezpiecznymi zmianami klimatycznymi, kreującymi efekt cieplarniany, wynikającymi ze zwiększania się stężenia gazów cieplarnianych (tzw. greenhouse gases) w atmosferze. Zjawisko to jest związane również z działalnością człowieka.

To właśnie te branże stały się miejscem podstawowych działań związanych z działaniami proklimatycznymi Unii Europejskiej, koncentrującymi

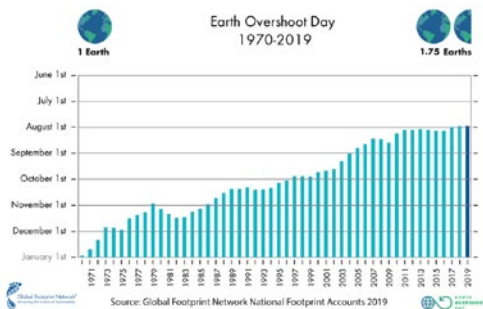
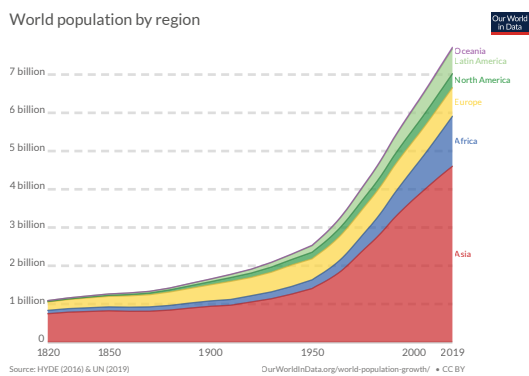
się na zmniejszaniu emisji GHG, w kierunku neutralności klimatycznej. Kierunek i podejście do jej osiągnięcia przedstawiono na wykresie nr 7.

Wykres nr 7. Sposoby i kierunki zmniejszania emisji gazów cieplarnianych zapisane w Europejskim Zielonym Ładzie

Drugim z kierunków strategicznych Europejskiego Zielonego Ładu są cele i działania związane z zasobooszczędnością. Wynikają one z ograniczoności zasobów, a w konsekwencji z wdrażania rozwiązań optymalizujących gospodarkę nimi, a także z potrzeby dbania o środowisko naturalne

poprzez ograniczanie zanieczyszczeń i odpadów, prowadzących je do docelowo do tzw. odpadów resztkowych. Głównym wprowadzanym w tej kwestii mechanizmem są zasady gospodarki o obiegu zamkniętym (circular economy). Determinanty i zasady jej prowadzenia pokazano na wykresie nr 8.

Wykres nr 8. Przyczyny i sposoby wprowadzania zasobooszczędności w układ gospodarki o obiegu zamkniętym zapisane w Europejskim Zielonym Ładzie

Działania związane z wdrażaniem gospodarki o obiegu zamkniętym w zakres usług oferowanych przez ONDE S.A. oraz wewnętrznych procesów firmy stanowią kolejny fundamentalny element strategii spółki.

Uszczegóławiając zarysowane powyżej powiązania kontekstowe ze strategią, ofertą i działaniami wewnątrzprocesowymi ONDE S.A., możemy z całą mocą stwierdzić, że zapisana w Europejskim Zielonym Ładzie (uszczegółowiona w taksonomii zrównoważonych środowiskowo inwestycji) działalność służąca ograniczaniu negatywnych zmian klimatycznych, przeciwstawianiu się ich skutkom, walce z zanieczyszczeniami wody oraz powietrza, wdrażaniu gospodarki o obiegu zamkniętym, a także ochronie bioróżnorodności, stanowią kluczową część celów działań rynkowych i wewnętrznych spółki. Konkretyzacja powyższego wskazania znajduje po pierwsze swe zasadnicze miejsce w zapisach wieloletniej strategii rozwoju przedsiębiorstwa. Najważniejszym

natomiast faktem potwierdzającym zgodność kierunków raportowania, a wcześniej oczywiście realizowanych kierunków działania, wskazywanych w powyższych zapisach o dokumentach legislacyjnych, jest fakt, że ponad 80% obecnego portfela zamówień spółki stanowią projekty dotyczące rozwoju energetyki odnawialnej, stanowiąc tym samym pełną zgodność z następującymi grupami taksonomicznymi: Manufacture of Low carbon technologies, Production of Electricity from Solar PV, Production of Electricity from Concentrates Solar Power, Production of Electricity from Wind Power, Transmission and Distribution of Electricity Storage of Energy, Production of Heat/Cool from Concentrated Solar Power, Production of Heat, Capture of Antropogenic Emissions, zapisanymi w dokumencie określającym zrównoważone środowiskowo inwestycje Unii Europejskiej, wydanym 20.06.2019 roku. Dowodem szerokich, realnych działań ONDE S.A. w tej kwestii są dane zawarte w tabelach nr 20 i 21.

	FW			PV		Razem
	Projekty [szt.]	Turbiny [szt.]	Moc [MW]	Projekty [szt.]	Moc [MW]	Moc [MW]
Razem	102	1380	3554,4	317	797	4351,5
w tym:						
Zakończone	89	1143	2909,5	263	382	3291,0
W realizacji	13	237	644,9	54	416	1060,5
z czego:						
Rozpoczęte w 2018	1	38	101,3	28	28,3	129,6
Rozpoczęte w 2019	11	112	295,9	48	48,5	344,3
Rozpoczęte w 2020	25	410	1063,8	55	53,6	1117,4
Rozpoczęte w 2021	15	147	451,8	142	309,2	760,9
Rozpoczęte w 2022	12	163	499,6	32	201,0	700,6
Rozpoczęte w 2023	4	87	238,4	11	146,7	385,1
Rozpoczęte w 2024	1	17	37,4	0	0,0	37,4
Zakończone w 2018	0	0	0,0	12	21,0	21,0
Zakończone w 2019	0	0	0,0	26	25,3	25,3
Zakończone w 2020	7	122	327,7	43	43,5	371,2
Zakończone w 2021	16	148	390,0	85	83,8	473,8
Zakończone w 2022	20	347	912,4	12	119,9	1032,3
Zakończone w 2023	11	101	323,3	36	108,6	431,8
Zakończone w 2024	2	19	89,8	0	0,0	89,8

Tabela nr 20 Zbiorcze zestawienie realizowanych kontraktów z produkcją czystej energii w latach 2018-2024 (stan na 05.04.24 r.)

Województwo / Kraj	Projekty	Turbiny [szt.]	Moc [MW]
Zakończone i w realizacji			
Dolnośląskie	2	20	60
Kujawsko-Pomorskie	11	90	213
Lubelskie	4	43	122
Lubuskie	4	72	153
Łódzkie	8	64	153
Małopolskie	0	0	0
Mazowieckie	3	98	228
Opolskie	3	72	225
Podkarpackie	2	27	54
Podlaskie	1	11	25
Pomorskie	11	191	467
Śląskie	3	30	101
Świętokrzyskie	1	5	10
Warmińsko-Mazurskie	10	151	345
Wielkopolskie	16	131	364
Zachodniopomorskie	21	356	926
Litwa	2	19	107
Razem	102	1380	3554

Tabela nr 21. Zbiorcze zestawienie realizowanych kontraktów (farmy wiatrowe) z produkcją czystej energii z podziałem na województwa (stan na 05.04.24 r.)

Województwo	Projekty	Moc zainstalowana [MW]
Zakończone i w realizacji		
Dolnośląskie	8	21
Kujawsko-Pomorskie	61	74
Lubelskie	9	8
Lubuskie	27	64
Łódzkie	14	12
Małopolskie	1	10
Mazowieckie	7	7
Opolskie	3	3
Podkarpackie	0	0
Podlaskie	9	9
Pomorskie	15	18
Śląskie	7	65
Świętokrzyskie	3	3
Warmińsko-Mazurskie	29	144
Wielkopolskie	98	210
Zachodniopomorskie	26	149
Razem	317	797

Tabela nr 22. Zbiorcze zestawienie realizowanych kontraktów (farmy fotowoltaiczne) z produkcją czystej energii z podziałem na województwa (stan na 05.04.24 r.)

Analiza powyższych tabel pokazuje, że ONDE S.A. pełni rolę lidera w zakresie budowy i instalacji turbin wiatrowych w Polsce. W latach 2018-2022 prowadziła budowy instalacji z turbinami wiatrowymi o mocy ponad 3,5 GW, co nadal kontynuuje. Należy zwrócić także uwagę na rosnącą liczbę realizowanych kontraktów w kolejnych latach czasookresu 2018-2022, co jasno wskazuje na ugruntowywanie w tym czasie roli lidera ONDE S.A.

w tym zakresie. Elektrownie wiatrowe budowane przez spółkę lokowane są głównie w północnych częściach Polski, co wynika w głównej mierze z lepszych warunków wietrznych, pokazuje, że spółka ma możliwość realizacji swych kontraktów w najbardziej atrakcyjnych miejscach lokalizacyjnych, tak od strony efektywności produkcji, a także efektywności środowiskowej, liczonej obniżeniem poziomu emisji GHG.

7.1 Inwestycje i działania prośrodowiskowe w ONDE S.A.

W celu ciągłego ograniczania oddziaływania ONDE S.A. na środowisko, w spółce realizowane są obecnie kolejne liczne projekty modernizacyjne i inwestycyjne, podnoszące system zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwie na coraz wyższe celowo poziomy. Największe i najciekawsze z nich zostały przedstawione poniżej.

W poprzednich rozdziałach opracowania pokazywano natomiast przykłady i wyniki wdrożenia rozwiązań o charakterze systemowym, stanowiących obowiązujące i udoskonalane obecnie wedle układu SDCA standardy, wdrożone niegdyś dzięki PDCA.

Filtrator atmosferyczny ATANOX

Spółka ONDE S.A. w porozumieniu z władzami Miasta Torunia zainstalowała na Placu Rapackiego w dniu 26 maja 2021 roku filtrator atmosferyczny ATANOX. Przeznaczeniem urządzenia jest oczyszczanie powietrza w przestrzeniach miejskich, w celu redukcji stężenia pyłów zawieszonych PM. Przez trzy lata urządzenie oczyściło ponad 50 mln m³ powietrza.

Urządzenie jest wyposażone w specjalnie skonstruowany filtr, który wychwyci z powietrza nawet 5 kg zanieczyszczeń rocznie filtrując w tym okresie ponad 17 200 000 m³ powietrza (dziennie pracując 12/24: 4000 m³/h) co daje 17 280 000 m³ rocznie, a to odpowiada 345 600 kontenerom morskim (przyjęto 67 m³ pojemności kontenera – CBM). Poniżej przedstawiono wyniki ekspertyzy potwierdzające efektywność oczyszczania powietrza z cząstek smogu atmosferycznego.

Filtr użyty w filtratorze ATANOX jest w 100% biodegradowalny a przez to przyjazny dla środowiska i nie stanowi odpadu trwałego po okresie użytkowania.

Filtr jest zabezpieczony przed rozwojem w jego strukturze grzybów i pleśni które mogą być niebezpieczne.

Cele strategiczne instalacji filtrujących ATANOX:

- urządzenia ATANOX są przeznaczone do oczyszczania powietrza atmosferycznego poprzez filtrację lotnych zanieczyszczeń cywilizacyjnych w szczególności spalin pochodzenia mechanicznego (silniki napędowe samochodów, pociągów, samolotów, statków) oraz gazów i dymów przemysłowych pochodzących z kominów i kolektorów uwalnianych do powietrza atmosferycznego,
- tworzenie kurtyn powietrznych które mogą oddzielać strefą czystego powietrza tereny mieszkalne od przemysłowych,
- usuwanie z przestrzeni miejskich zanieczyszczeń lotnych typu PM od 0,3 do PM10 jako zagrożące życiu ludzkiemu
- wsparcie programów infrastrukturalnych, np. „Wymień Kopciucha”, „Czyste Powietrze”.

Urządzenie filtracyjne FILTRATOR ATANOX jest przystosowane do pracy środowisku naturalnym na wolnym powietrzu np. w przestrzeni miejskiej. Głównym zadaniem urządzenia jest redukcja zanieczyszczeń stałych wchodzących w skład tzw. smogu. Urządzenie na zasadzie filtracji wgłębnej na warstwie włókninowej usuwa ze strumienia zasysanego powietrza cząstki zawieszone stałe z przedziału wielkości poniżej od PM1 poprzez PM2,5 i PM10 ze sprawnością liczbową od 85% do 95%. Urządzenie zostało zoptymalizowane do usuwania szczególnie niebezpiecznych cząstek DEP (Diesel Exhaust Particles) emitowanych z samochodów napędzanych silnikami Diesla o rozmiarach submikronowych ($<1\ \mu\text{m}$) uznawanych za najbardziej szkodliwe dla życia i zdrowia ludzi i zwierząt. Dodatkowo zakres filtracji urządzenia obejmuje również zakresy mikronowe cząsteczek smogu z przedziału powyżej 1 micrometra .

POLITECHNIKA WARSZAWSKA
Wydział Inżynierii Chemicznej i Procesowej
Katedra Inżynierii Procesów Zintegrowanych
Laboratorium Mechaniki Aerozoli
ul. Waryńskiego 1
00-645 Warszawa

EKSPERTYZA BADAWCZO – ROZWOJOWA – wnioski

Temat i zakres ekspertyzy: Określenie potencjalnej efektywności oczyszczania powietrza z cząstek smogu atmosferycznego za pomocą włókninowych warstw filtracyjnych domieszczonych nanowłóknami, wraz z badaniem spadków ciśnienia i sprawności separacji włókien w wielowarstwowych układach kompozytowych (zlecenie z dn.5.10.2020)

KOŃCOWY WNIOSEK BADAWCZO-NAUKOWY dla Zadania 1 (filtracja nanocząsteczkowa)

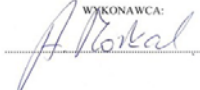
Przeprowadzone badania wykazały, że:

- Warstwa włókninowa zbudowana z podkładu z dostarczonych włókien biodegradowalnych (bawełna, włókna organiczne) oraz naniesionej warstwy włókien powstałych z rozdmuchu roztworu materiału polipropylenowego charakteryzuje się dużą zawartością nanowłókien z przedziału średnic od 100 do 500 nm.
- Przebadane struktury filtracyjne charakteryzują się zwiększoną sprawnością frakcyjną w stosunku do czystego podkładu wykonanego z włókien biodegradowalnych (dostarczone przez zamawiającego)
- Przebadane struktury filtracyjne charakteryzują się stosunkowo niskim spadkiem ciśnienia.

Uzyskane wyniki podczas badań wykonanych na potrzeby niniejszej ekspertyzy (załącznik badania i wykresy) wskazują na to, że proces nakładania włókien nanometrycznych z roztworów polipropylenowych może gwarantować powstanie struktur filtracyjnych mających wysokie sprawności filtracji smogu przy stosunkowo niskich spadkach ciśnienia.

W związku z powyższym można stwierdzić, że przebadane struktury filtracyjne powstałe przez nanoszenie nanowłókien polipropylenowych na podkłady z włókien biodegradowalnych (dostarczone przez zamawiającego) mogą stanowić podstawę do konstrukcji wysokosprawnych układów filtracyjnych przeznaczonych do filtracji powietrza z cząstek smogu atmosferycznego.

Kierownik Laboratorium Mechanik Aerozoli w
Katedrze Inżynierii Procesów Zintegrowanych na
Wydziale Inżynierii Chemicznej i Procesowej

WYKONAWCA:

prof. dr hab. inż. Arkadiusz Moskal

str. 68
Wydział Inżynierii Chemicznej i Procesowej
Laboratorium Mechaniki Aerozoli

Projekt edukacyjny ONDE FLOW

W ramach projektu edukacyjnego ONDE FLOW firma realizuje program grantowy SOFIA (Science Onde Flow Innovation Academy) w celu promocji odnawialnych źródeł energii oraz wsparcia młodych osób – studentów i doktorantów – które chcą zaangażować się w realne działania z zakresu zielonej transformacji energetycznej.

Projekty naukowo-badawcze obejmują 5 kategorii:

- Nowe rozwiązanie w obszarze utrzymania i eksploatacji OZE
- Nowoczesne systemy sterowania i nadzoru dla OZE
- Układ wyprowadzenia mocy w instalacjach hybrydowych
- Cykl życia OZE

- Dzika karta OZE – jeśli pomysł nie pasuje do żadnego z powyższych bloków tematycznych
- Już po raz drugi najlepsze projekty zostały nagrodzone grantami w wysokości 20 tys. zł na rozwój swojego pomysłu.

ONDE, jako lider rynku OZE w Polsce, aktywnie bierze udział w transformacji energetycznej, będącej jednym z osiowych zadań współczesnej cywilizacji. Projekt ONDE FLOW, poprzez działania edukacyjne, mecenat, fora dyskusyjne, eventy, dostarcza rzetelnych informacji na temat odnawialnych źródeł energii. Budujemy społeczność aktywnych uczestników procesu zmiany na poziomie zarówno makro, jak i mikro, gotowych brać odpowiedzialność wspólny świat.

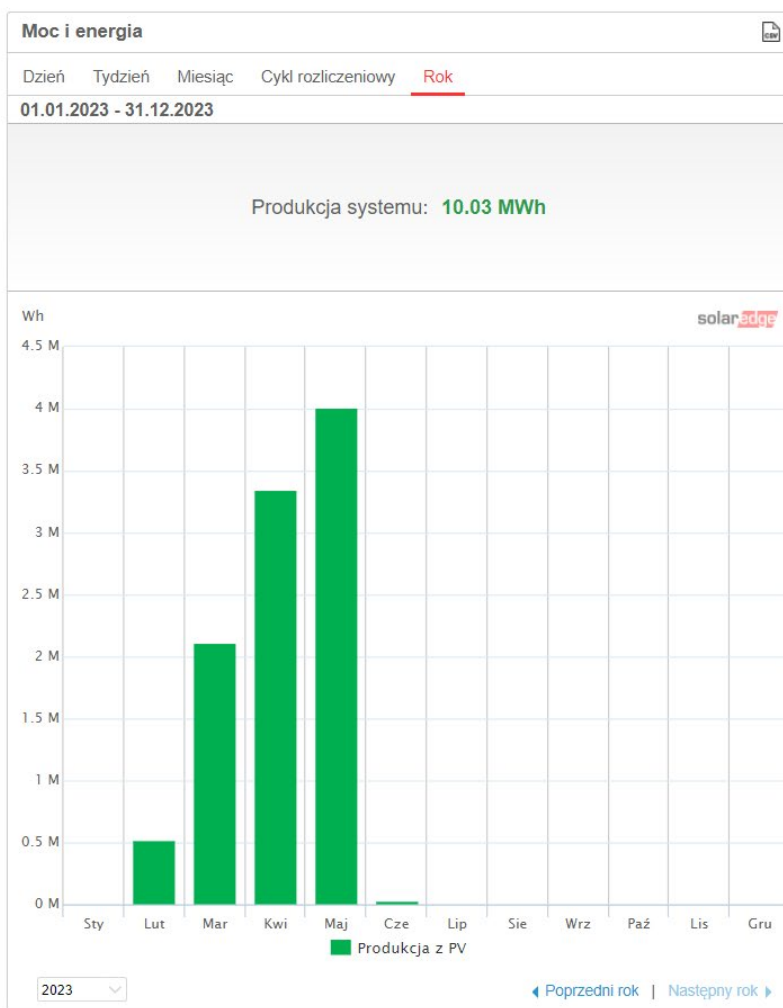
Instalacja fotowoltaiczna na dachu Serwisu/Bazy sprzętu przy ul. Polnej 113 w Toruniu

Instalacja fotowoltaiczna o mocy 45,57 kWp zbudowana została w oparciu o moduły monokrystaliczne o mocy jednostkowej 310 Wp.

Energia produkowana z instalacji fotowoltaicznej w pierwszej kolejności zużywana jest na potrzeby własne, a ewentualne nadwyżki wprowadzane są do zewnętrznej sieci elektroenergetycznej.

W instalacji wykorzystano optymalizery mocy zamontowane na każdym module, co sprawia, że zacinienie pojedynczego modułu nie wpływa na pracę całego łańcucha.

Moc	Energia dzisiaj	Energia mies.	Całkowita energia
12,91 kW	27,38 kWh	27,38 kWh	102,92 MWh

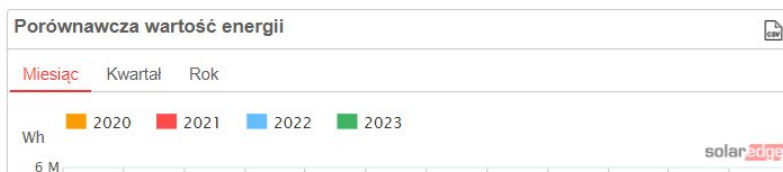

Ostatni status	⚠ Rozłącznik DC
Identyfikator	1427952
Nazwa	Baza Sprzętu
Adres	Polna 113, Toruń, Kuyavian-Pomeranian ...
Zainstalowano	20.12.2019
Ostatnia	01.06.2023 09:28
Szczytowa wartość	45,57 kWp

Przeważnie słonecznie
16.8 °C
Odczuwalna 16.8 °C

Wiatr W 10.8 km/h
Wilgotność 54 %
Wschód o 04:26
Zachód o 21:01

Czwartek	Piątek	Sobota
9 - 24 °C Przeważnie słonecznie	4 - 19 °C Częściowe zachmurzenie	6 - 19 °C Częściowe zachmurzenie

Korzyści dla środowiska

zredukowanej emisji CO2
40 345,45 kg

Ekwiwalent posadzonych drzew
1 204,19

Modernizacje na WMB w Toruniu i Koszalinie

- Wykonano termomodernizację nagrzewnicy poprzez ocieplenie rur przyłączeniowych oraz zamontowanie skrzynek z zaworami grzewczymi wchodzące w skład linii instalacji grzewczej.
- Wykonano termomodernizację pompy grzewczej – poprzez wykonanie ocieplenia przyłącza pompy do rozładunku asfaltu, wprowadzono również modyfikację całego układu grzewczego. W wyniku tego jest możliwość przepompowywania asfaltu z jednego zbiornika do drugiego.
- Wykonano termomodernizację wagi asfaltu – ocieplenie całej wagi bitumu.
- Wykonano termomodernizację mieszalnika WMB – wykonanie docieplenia powierzchni grzewczych całego mieszalnika.
- Wykonano termomodernizację maszyny WMB – montaż uszczelnienia dylatacji sortownik, elewator gorącego kruszywa, zasobnik pięciokomorowy.
- Na WMB w Koszalinie zainstalowano dodatkowe przenośniki taśmowe, które na czas trwania procesu czyszczenia dozatorów, pozwalają ominąć zdecydowaną ilość urządzeń elektrycznych zmniejszając zapotrzebowanie na energię elektryczną oraz suszarkę eliminując zużycie energii cieplnej w czasie trwania czyszczenia.
- Wykonano instalację spienionego asfaltu – co powoduje obniżenie temperatury wytwarzanej MMA o 30°C – oszczędność zużycia prądu i oszczędność paliwa.
- Na WMB w Koszalinie zainstalowano mieszalnik do nawilżania pyłów co spowodowało zminimalizowanie pylenia podczas załadunku pyłów poprodukcyjnych
- Dokonano wymiany starych świetlówek na lampy LED w biurze, a także na placu składowym – oszczędność energetyczna.
- Godnym podkreślenia jest fakt, że w 2023 r. na terenie WMB Koszalin przeprowadzony został audyt efektywności energetycznej. W związku z podpisaną umową i udzielonym pełnomocnictwem firma konsultingowa uzyskała w imieniu ONDE białe certyfikaty wydane przez Prezesa URE. Przeprowadzona modernizacja linii technologicznej wg prognozowanych założeń poaudytowych ma przyczynić się do zaoszczędzenia 295 280 kWh/rok energii finalnej.

KARTA AUDYTU EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ				Data wykonania
				10.07.2023 r.
Podstawowe informacje dotyczące przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej				
Opis przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej:	Modernizacja lub wymiana urządzeń energetycznych i technologicznych wraz z instalacjami (np. urządzeń i instalacji sprężonego powietrza lub wytwarzania próżni, kotłów, pomp, pompoturbin, turbin napędzających sprężarki procesowe i pompy, dmuchaw, wtryskarek, pras, myjek, wentylatorów, mieszadeł, agregatów chłodniczych lub młynów			
Opis przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej (max. 250 znaków):	Planowane działanie proefektywnościowe polegać będzie na modernizacji układu transportu kruszywa i zmianie sposobu czyszczenia dozatorów.			
Dane podmiotu, u którego będzie realizowane/osiągnięte/realizowane przedsięwzięcie służące poprawie efektywności energetycznej, lub podmiotu upoważnionego (numer PESEL albo nazwa):	ONDE S.A. ul. Wapienna 40 87-100 Toruń REGON: 871098102, NIP: 8792070054, KRS: 0000028071			
Planowana data rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej: **	Data zakończenia realizacji przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej: ***	Wyrażony w latach kalendarzowych okres uzyskiwania oszczędności energii:		
01.08.2023 r.	nie dotyczy	2 lata		
Parametry przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej				
Średnioroczna ilość energii finalnej planowanej do zaoszczędzenia: **	295 280	kWh/rok	25,390	toe/rok
Średnioroczna ilość energii pierwotnej planowanej do zaoszczędzenia: **	363 010	kWh/rok	31,213	toe/rok
Średnioroczna ilość zaoszczędzonej energii finalnej: ***	nie dotyczy	kWh/rok	nie dotyczy	toe/rok
Średnioroczna ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej: ***	nie dotyczy	kWh/rok	nie dotyczy	toe/rok
Dane sporządzającego audyt efektywności energetycznej				
Imię i Nazwisko:	mgr Aleksandra Organiszczak			
Nr telefonu:	+48 691 723 809			
Podpis:				

Moduły fotowoltaiczne na dachu hospicjum Nadzieja

W hospicjum Nadzieja w Toruniu zamontowaliśmy instalację fotowoltaiczną. W sfinansowaniu dostarczenia konstrukcji i paneli wsparli nas partnerzy. Szacujemy, że ta instalacja pozwoli średniorocznie wyprodukować 8,31 MWh. Dzięki tej instalacji hospicjum może zaoszczędzić około 14 tys. złotych netto rocznie.

Budowa przepustów z pozyskanego z budowy kamienia

W trakcie prac ziemnych przy przebudowie dróg powiatowych Sarbinowo-Gąski wbudowywano powstały materiał w postaci kamienia polnego. Pozyskane kamienie zostały wykorzystane do wyłożenia wszystkich ścianek przepustów.

Akcja sprzątania brzegów Wisły w Toruniu.

Wzięliśmy udział w akcji sprzątania brzegu Wisły na odcinku toruńskim, zorganizowanej z okazji Światowego Dnia Ziemi. W ciągu kilku godzin pracownicy Spółki wraz ze swoimi rodzinami (łącznie z Zarządem) zebrali kilka ton odpadów, zutylizowanych następnie przez MPO Toruń.

8. WYMAGANIA PRAWNE I INNE DOTYCZĄCE ŚRODOWISKA W ONDE S.A.

Poza szerokim zaangażowaniem asortymentowym ONDE S.A. w działania zgodne z kierunkami zmian próśrodowiskowych i proklimatycznych, realizowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Zielonego Ładu oraz zgodnością produktów spółki z wytycznymi taksonomicznymi zrównoważonych środowiskowo inwestycji, dzięki czemu spółka odgrywa ważną rolę w transformacji energetycznej Polski oraz rozwojowi gospodarki obiegu zamkniętego, istniejący w spółce certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zakłada zgodność prowadzonych w ONDE S.A. procesów z pozostałymi, wykonawczymi, operacyjnymi środowiskowymi wymaganiami prawnymi, obowiązującymi na obszarze działania przedsiębiorstwa. W ONDE S.A. dokonano identyfikacji mających zastosowanie wymagań prawnych i innych dotyczących ochrony środowiska. Zapewnia się zgodność z prawem, w tym dotyczących decyzji (pozwolenia na emisje gazów do powietrza, decyzja na przetwarzanie odpadów, decyzje środowiskowe i uwarunkowania wynikające ze specyfiki budów). W spółce identyfikacja wymagań prawnych opiera się na zapisach Księgi ZSZ oraz w procedurze nr 3 „Zarządzanie Środowiskowe”. Z tego względu procesy produkcyjne oraz prowadzone przez ONDE S.A. działania o charakterze projektowym wykonywane są z uwzględnieniem wszystkich obowiązujących w Polsce i Wspólnocie Europejskiej przepisów prawnych z zakresu ochrony środowiska. Weryfikacja powyższego stwierdzenia została przeprowadzona w spółce w odniesieniu do całej działalności firmy, tj. prowadzenia robót

związanych z budową dróg, farm fotowoltaicznych i wiatrowych, produkcji mieszanek mineralno-asfaltowych oraz działalności serwisu i bazy sprzętu. Ustalona została procedura okresowej oceny spełniania wymagań prawnych oraz określono kryteria operacyjne działalności ONDE S.A. Zgodnie z przeprowadzoną oceną zgodności z zakresu ochrony środowiska za 2023 nie stwierdzono niezgodności. W przeprowadzonej ocenie zgodności z zakresu ochrony środowiska przeanalizowano zagadnienia dotyczące emisji do powietrza, wody, gleby z procesów produkcyjnych, emisję hałasu, bioróżnorodność (ochrona roślin i zwierząt), preparaty i substancje chemiczne, zużycie materiałów i zasobów, gospodarke odpadami, produkty zawierające azbest.

Stwierdzono, że ONDE S.A. ma w pełni uregulowany stan formalno-prawny. Firma posiada wszystkie wymagane prawem decyzje administracyjne i dotrzymuje zawartych w niej wymogów. Nowelizacja przepisów ustawy o odpadach z dnia 14.12.2012 roku, która miała miejsce w 2018 roku, zobowiązała spółkę do aktualizacji treści pozwolenia na przetwarzanie odpadów w Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu. ONDE S.A. w 2022 r. rozszerzyło posiadaną decyzję na przetwarzanie odpadów o możliwość przetwarzania dodatkowego rodzaju odpadów o kodzie 17 03 02 Mieszanki bitumiczne inne niż wymienione w 17 01 01. W związku z wygaśnięciem ważności decyzji na emisje pyłów i gazów do powietrza Spółka uzyskała w 2022 r. nową decyzję na emisję dla WMB Koszalin oraz w 2023 r. na WMB Toruń.

Kompletna lista pozwoleń z zakresu ochrony środowiska na prowadzenie działalności w ONDE S.A. przedstawia się następująco:

- Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wydane przez Prezydenta Miasta Torunia, WŚiZ 6225.04.2023.EP z dnia 18.09.2023 r. Termin ważności decyzji do dnia 19.09.2033 r.
- Pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wydane przez Prezydenta Miasta Koszalina, WS-2.6225.1.2022 AS z dnia 13.01.2022 r. Termin ważności decyzji do dnia 05.12.2030 r.
- Pozwolenie na przetwarzanie odpadów, wydane przez Prezydenta Miasta Torunia, WGK.GO.6233.2.2024.RT z dnia 14.02.2024 r. Termin ważności decyzji do dnia 16.02.2025 r.

Odbiór odpadów z ONDE S.A. odbywa się wyłącznie przez firmy posiadające stosowne uprawnienia. Magazynowanie substancji i odpadów niebezpiecznych prowadzone jest w sposób zapewniający bezpieczeństwo ekosystemów wodnych i gruntowych. Materiały kamienne, takie jak kruszywa, piaski, itd. nabywane są wyłącznie od dostawców spełniających wymagania Prawa geologicznego i górniczego (Dz.U. 2011 Nr 163 oz. 981 z późniejszymi zmianami). Firmy

podwykonawcze świadczące usługi dla ONDE S.A. zobowiązane są do spełnienia przyjętych w spółce zasad ochrony środowiska, zgodnie z załącznikiem do Umów oraz Instrukcją systemową 3/2B Wymagania środowiskowe dla Podwykonawców.

Przy ocenie zgodności wymagań prawnych brane są pod uwagę wszystkie inne wymagania w tym m.in.:

- wymagania decyzji środowiskowych wydanych do realizacji budowy,
- postanowienia pozwoleń na budowę,
- wymagania klienta odnośnie ochrony środowiska,
- decyzje władz lokalnych,
- wytyczne nadzoru przyrodniczego,
- wytyczne organów nadzoru powołane do kontroli ochrony środowiska,
- wytyczne wynikające z obowiązujących w spółce systemów zarządzania środowiskowego i ustalonej w tym zakresie polityki.

ONDE potwierdza zgodność działania ze wszystkimi ww. wymaganiami.

ONDE S.A. systematycznie wnosi opłaty z tytułu korzystania ze środowiska. W 2023 roku wniesiono łącznie 35 918,00 zł tytułem opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, wynikające z emisji zanieczyszczeń do powietrza.

9. OŚWIADCZENIE WERYFIKATORA ŚRODOWISKOWEGO

OŚWIADCZENIE WERYFIKATORA ŚRODOWISKOWEGO W SPRAWIE CZYNNOŚCI WERYFIKACYJNYCH I WALIDACYJNYCH

Centrum Certyfikacji Jakości Wojskowej Akademii Technicznej reprezentowane przez Dyrektora Joannę Jasińską (nazwisko), o numerze rejestracji weryfikatora środowiskowego EMAS PL-V-0002 akredytowany(-a) lub licencjonowany(-a) w odniesieniu do zakresu 41, 42, 43, 33.12 (kod NACE) oświadcza, że przeprowadził(-a) weryfikację, czy obiekt(-y) lub cała organizacja, o których mowa w deklaracji środowiskowej/~~uaktualnionej deklaracji środowiskowej(*)~~ organizacji **ONDE S.A.** (nazwa) o numerze rejestracji (jeśli jest dostępny) **PL 2.04-005-90** spełnia wszystkie wymogi rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. dotyczące dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Podpisując niniejszą deklarację oświadczam, że:

- weryfikacja i walidacja zostały przeprowadzone w pełnej zgodności z wymogami rozporządzenia (WE) nr 1221/2009,
- wyniki weryfikacji i walidacji potwierdzają, że nie ma dowodów na brak zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi dotyczącymi środowiska,
- dane i informacje zawarte w deklaracji środowiskowej/~~zaktualizowanej deklaracji środowiskowej(*)~~ organizacji/~~obiektu(*)~~ dają rzetelny, wiarygodny i prawdziwy obraz całej działalności organizacji/~~obiektu (*)~~ w zakresie podanym w deklaracji środowiskowej.

Niniejszy dokument nie jest równoważny z rejestracją w EMAS. Rejestracja w EMAS może być dokonana wyłącznie przez organ właściwy na mocy rozporządzenia (WE) nr 1221/2009. Niniejszego dokumentu nie należy wykorzystywać jako oddzielnej informacji udostępnianej do wiadomości publicznej.

Sporządzono w Warszawie dnia 25.06.2024 r.

DYREKTOR
Centrum Certyfikacji Jakości
Wydziału Bezpieczeństwa, Logistyki
i Zarządzania WAT
dr inż. Joanna JASIŃSKA

www.onde.pl

ONDE S.A.

ul. Wapienna 40

87-100 Toruń

t. +48 56 612 25 10-11

f. +48 56 612 25 12

sekretariat@onde.pl